

รายงานผลงานทางวิชาการ
เรื่อง

การศึกษาสภาพการผลิตและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
ของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดย
दनัยศักดิ์ เย็นใจ
ศิริพงศ์ มาสำราญ

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุราษฎร์ธานี
เลขทะเบียนวิชาการ : 65(2)-0216(8)-033

2565

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ ท่านเดชา จิตรภิมย์ ปศุสัตว์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่ให้คำแนะนำในการเลือกหัวข้องานวิจัย และให้ความอนุเคราะห์ในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ขอขอบคุณ คณะกรรมการพิจารณาผลงานวิชาการระดับเขต ที่ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข จนทำให้งานวิจัยเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ขอขอบคุณ หัวหน้ากลุ่ม/ฝ่าย ปศุสัตว์อำเภอ และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุราษฎร์ธานีทุกท่าน ที่ให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ รวมทั้งอาสาปศุสัตว์ที่ร่วมดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรในพื้นที่ จนทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่คอยเป็นกำลังใจให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยหวังว่าผลงานวิจัย ในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านการปศุสัตว์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

การศึกษาสภาพการผลิตและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี^{1/}

दनัยศักดิ์ เย็นใจ^{2/} และ ว่าที่ ร.ต. ศิริพงษ์ มาสำราญ^{3/}

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการผลิตไก่พื้นเมืองและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรตัวอย่างจำนวน 400 ราย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำสวน มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน เกษตรกรมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ 6-10 ปี พันธุ์ไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรเลี้ยงมากที่สุดส่วนใหญ่ร้อยละ 87.0 เลี้ยงไก่ชนได้ เกษตรกรร้อยละ 99.5 มีการเพาะขยายพันธุ์โดยวิธีผสมแบบธรรมชาติ อาหารที่ให้ไก่พื้นเมืองเป็นวัตถุดิบล้วน ๆ ได้แก่ ข้าวเปลือก และข้าวโพด โรงเรือนที่ใช้เลี้ยงไกร้อยละ 62.0 เป็นโรงเรือนที่แยกจากตัวบ้าน ไม่มีตาข่ายกันนก และร้อยละ 81.3 เลี้ยงเป็นแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย โดยร้อยละ 100 มีอุปกรณ์ใส่อาหาร และน้ำ เกษตรกรร้อยละ 70.5 มีการป้องกันโรคโดยการทำวัคซีน เมื่อไก่มีอาการเจ็บป่วย ร้อยละ 59.3 ปริกษาร้านขายยาสัตว์ ส่วนการขายไก่พื้นเมืองจะขายเป็นไก่มีชีวิตเฉลี่ยกิโลกรัมละ 80.3 บาท และขายเป็นไก่ชนเพศผู้เฉลี่ยตัวละ 3,260 บาท ขายไก่เพศเมียเป็นแม่พันธุ์เฉลี่ยตัวละ 2,214 บาท ผู้ซื้อส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี บางส่วนมีการส่งออกไก่ชนไปยังประเทศกัมพูชาและมาเลเซีย

ด้านปัญหาในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร ปัญหาในระดับมากที่สุด 2 ปัญหา คืออาหารมีราคาแพง และศัตรูทางธรรมชาติคือสุนัข สำหรับความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองด้านต่าง ๆ เกษตรกรมีความต้องการความส่งเสริมมากที่สุดคือความรู้เรื่องโรคต่าง ๆ และวิธีการจัดประกวดไก่สวยงาม

คำสำคัญ : สภาพการผลิต ไก่พื้นเมือง ความต้องการส่งเสริม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

^{1/}ทะเบียนวิชาการเลขที่ : 65(2)-0216(8)-033

^{2/}สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000

^{3/}สำนักงานปศุสัตว์เขต 2 อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 84000

A study of Production Conditions for Native Chicken and Need for Extension on Native Chicken raising of farmers in Surat Thani Province.^{1/}

Danaisak Yenjai^{2/} and Siraphong Masamran^{3/}

Abstract

This study investigated the status and guideline for native chicken raising of farmers in Surat Thani province by using interview test (400 persons). The data of this study was evaluated by statistical program.

It was found that most of farmers in Surat Thani province did gardening about 73.8 %. The average of family members had 4 persons. Generally, farmers had experience of native chicken raising about 6 to 10 years, which most Southern fighting cock was popular (87.0 %). 99.5 percentage of native chicken raising was simplify pattern. It was natural breeding included feeding that was fed by paddy and corn . Chicken house was separated from homestead. Generally, pattern of chicken raising was semi-free range system (81.3%) and had chicken feeder and water equipment (100%). However, there wasn't a net that was used to protect local bird. Farmers prevented the diseases by vaccination (70.5%) and consulting veterinary drug store (59.3%). Price of live native chicken were 80.3 baht per kg including fighting cock and parent stock were sold 3,260 and 2,214 baht per bird, respectively. Most of the buyers are in the Surat Thani province. Some fighting cock are exported to Cambodia and Malaysia.

The problem of Thai native chicken raising, first priority was price of complete feed that, was expensive. Second priorities were natural enemies (dog bites). The most demanding of farmers is the knowledge of animal diseases and organizing a beautiful chicken contest.

Keywords : production conditions, native chicken, need for extension, Surat Thani Province

^{1/} Science Paper No.: 65(2)-0216(8)-033

^{2/} Surat Thani Province Livestock Office, Muang Didtrict, Surat Thani Province 84000

^{3/} Regional Livestock Office, Region 2 ,Muang District, Chachoensao 24000

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย	9
บทที่ 4 ผลและวิจารณ์ผล	13
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	43
บรรณานุกรม	48
ภาคผนวก แบบสอบถาม	50

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง จำนวน 19 อำเภอ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี	10
ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร	14
ตารางที่ 3 สภาพการเลี้ยงและการให้อาหารไก่พื้นเมือง	18
ตารางที่ 4 การป้องกันและรักษาโรค	22
ตารางที่ 5 การผลิต การพัฒนาสายพันธุ์ และการตลาด	26
ตารางที่ 6 การได้รับบริการ การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ	33
ตารางที่ 7 ระดับของปัญหา โดยจำแนกตามปัญหาด้านต่าง ๆ ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	36
ตารางที่ 8 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร	40

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ไก่พื้นเมืองนับเป็นสัตว์เลี้ยงคู่บ้านคู่เมืองของเกษตรกรไทยมาช้านาน สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างมหาศาล โดยทั่วไปเกษตรกรจะเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ 1. เพื่อใช้เป็นอาหารโปรตีนบริโภคในครัวเรือน 2. เพื่อการประกวดเป็นไก่สวยงาม และ 3. เพื่อการแข่งขันในเกมส์กีฬาต่อสู้เป็นไก่ชน หรือไก่พื้นเมืองที่เป็นลูกผสมไก่แจ้สามารถเลี้ยงไว้เพื่อประชันเสียงได้ ซึ่งไก่พื้นเมืองมีคุณสมบัติที่ดีหลายประการ เช่น สามารถฟักไข่เองได้ เลี้ยงลูกได้ดี มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี มีความแข็งแรง ทนทานต่อโรค และมีความสามารถในชั้นเชิงการต่อสู้ จนทำให้สามารถสืบทอดทางพันธุกรรม และขยายพันธุ์ได้จนถึงทุกวันนี้

เกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีอาชีพด้านการเกษตรโดยการทำสวนปาล์ม น้ำมัน ยางพารา สวนผลไม้ และทำนา ทำให้สามารถเลี้ยงไก่พื้นเมืองควบคู่ไปกับการทำการเกษตรอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี สามารถเลี้ยงเป็นอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมในการทำสวนปาล์ม ยางพารา หรือสวนผลไม้ได้ มูลไก่ก็สามารถนำมาเป็นปุ๋ยได้เป็นอย่างดี ซึ่งในปัจจุบันไก่พื้นเมืองได้รับความนิยมเพิ่มสูงขึ้นมากในด้านการบริโภคเป็นเพราะไก่พื้นเมืองมีเนื้อที่แน่น รสชาติอร่อย เป็นที่ถูกปากของผู้บริโภคทั่วไป จนมีแนวโน้มว่าจะสามารถส่งออกเนื้อไก่พื้นเมืองไปจำหน่ายยังต่างประเทศได้นอกจากนี้หากไก่พื้นเมืองตัวใดที่มีความสามารถในการต่อสู้ หรือมีรูปร่างหน้าตาที่สวยงามตรงตามตำราลักษณะไก่ในอุดมทัศน์ ก็จะทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าของไก่ตัวนั้นได้อีกหลายเท่าตัว

เกษตรกรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 – 80 จะมีวิธีการเลี้ยงแบบหลังบ้าน ประมาณ 20 - 30 ตัวต่อครัวเรือน และการเลี้ยงส่วนใหญ่ยังเป็นการเลี้ยงปล่อยตามธรรมชาติ ไม่มีโรงเรือนที่ได้มาตรฐาน เป็นสาเหตุให้เกิดความสูญเสียจากโรคระบาดต่าง ๆ และศัตรูทางธรรมชาติเป็นอย่างมาก สภาพการผลิตส่วนใหญ่ยังไม่มีระบบการพัฒนาสายพันธุ์ที่ชัดเจน อาหารที่ใช้ และการดูแลไก่พื้นเมืองระยะต่าง ๆ รวมทั้งการทำวัคซีนในการป้องกันโรค ยังไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ

ดังนั้นการศึกษาสภาพการผลิตและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี จะทำให้สามารถทราบถึงสภาพการเลี้ยงและการผลิตในปัจจุบัน ลักษณะพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง รวมทั้งความต้องการส่งเสริมด้านการผลิต และการตลาด ตลอดจนทราบถึงปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการปรับระบบการเลี้ยงเป็นแบบอาศัยโรงเรือนตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ มาผสมผสานกับการเลี้ยงแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน เน้นการส่งเสริมถึงเทคนิคในการผลิตต่าง ๆ ให้เพียงพอ และการเพิ่มมูลค่าโดยการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้ตรงกับความต้องการของตลาด ทั้งในด้านการบริโภคเนื้อ

และการเลี้ยงไก่ชนเพื่อเป็นเกมกีฬา ตลอดจนการเลี้ยงเพื่อการอนุรักษ์ และประกวดเป็นไก่สวยงามตามอุดมทัศน์นี้ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพการผลิตไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2.3 เพื่อศึกษาความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. ขอบเขตการวิจัย

เป็นการศึกษาข้อมูลทั่วไปพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการ ศึกษาสภาพการผลิตไก่พื้นเมือง การป้องกันและรักษาโรค ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร รวมทั้งความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร และปัญหาอุปสรรคต่างๆ ของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตัวอย่างประชากร 400 ราย ซึ่งจะทำให้ทราบข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นปัจจุบัน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองแก่เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากความต้องการการบริโภคไก่พื้นเมืองยังมีสูง และการผลิตไก่พื้นเมืองยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด อีกทั้งการผลิตไก่พื้นเมืองให้เป็นไก่กีฬาและผลิตเพื่ออนุรักษ์เป็นไก่สวยงามก็ยังมีความต้องการอยู่อย่างต่อเนื่อง การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลด้านสภาพการเลี้ยง ปัญหา อุปสรรค และความต้องการในการถ่ายทอดความรู้จากนักวิชาการ เพื่อให้เกิดการส่งเสริมได้ถูกต้อง จนสามารถนำไปให้เกษตรกรเกิดการพัฒนาการผลิตให้ตรงและเพียงพอต่อความต้องการของตลาดต่อไป โดยแสดงตัวแปรดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. ลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก สถานภาพทางสังคม แหล่งความรู้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็นต้น
2. ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร การเช่าที่ดิน ขนาดของฟาร์ม แหล่งเงินทุน และมูลค่าของไก่พื้นเมืองที่เลี้ยง เป็นต้น
3. สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร ได้แก่ สายพันธุ์ไก่พื้นเมือง วัตถุประสงค์ในการเลี้ยง การจัดการด้านอาหาร การผสมพันธุ์ และการปรับปรุงสายพันธุ์ การเจ็บป่วยและการตาย การทำวัคซีนป้องกันโรค การจำหน่าย การเข้ารับการศึกษาอบรม หน่วยงานที่บริการด้านการส่งเสริมการบันทึกข้อมูลการเลี้ยงและการได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เป็นต้น
4. ปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ได้แก่ ด้านการผลิตการพัฒนาสายพันธุ์ อาหารสัตว์ โรคระบาดและการป้องกันโรค ราคาและการตลาด ศัตรูทางธรรมชาติ ตลอดจนการส่งเสริมของเจ้าหน้าที่

ตัวแปรตาม

1. ความต้องการด้านความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ได้แก่ สายพันธุ์ไก่พื้นเมือง การจัดการเลี้ยงดูไก่พื้นเมืองระยะต่าง ๆ การผสมพันธุ์ อาหารไก่พื้นเมือง การช้ยาในการรักษาโรค การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็นต้น

2. ความต้องการทางด้านเทคนิคและวิธีการส่งเสริม ได้แก่ การฝึกอบรม สถานที่ศึกษาดูงาน วิทยากร วิธีการฝึกอบรม เอกสารที่ต้องการ การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และรูปแบบการส่งเสริม เป็นต้น

3. ความต้องการด้านการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ ได้แก่ การปรับปรุงพันธุ์ไก่พื้นเมือง การจัดหาพ่อ – แม่พันธุ์ ที่มีลักษณะดีจากราชการ เรื่องปัจจัยการผลิต เช่น การจัดการด้านอาหารสัตว์ วัคซีน และเวชภัณฑ์ต่าง ๆ ในการป้องกันและรักษาโรค เป็นต้น

5. นิยามศัพท์

เกษตรกร	หมายถึง เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองที่ขึ้นทะเบียนเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์กับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในช่วงเดือน เมษายน 2564 ถึง ธันวาคม 2564
สภาพการผลิต	หมายถึง ลักษณะการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย พันธุ์ อาหาร การจัดการ การป้องกันโรค และปัญหาอุปสรรคในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
ไก่พื้นเมือง	หมายถึง ไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรเลี้ยงไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการบริโภค การเลี้ยงไว้เพื่อแข่งขันด้านการต่อสู้ และการประกวดเพื่อเป็นไก่สวยงาม หรือการประชันเสียงขัน
ไก่ชน	หมายถึง ไก่ที่เลี้ยงไว้สำหรับการต่อสู้ในสนามทั้งชนเดี่ยว และชนแข่ง
ความต้องการส่งเสริม	หมายถึง ความต้องการความรู้ และหลักวิชาการต่าง ๆ ของเกษตรกร

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ด้านผลผลิต (Output) ทำให้ทราบข้อมูลทั่วไปสภาพสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการผลิตไก่พื้นเมืองของเกษตรกร การปรับปรุงสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองของเกษตรกร การป้องกันโรคและรักษาโรค รวมทั้งความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีทำให้สามารถนำข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการผลิตไก่พื้นเมืองต่อไปได้

3.2 ด้านผลลัพธ์ (Outcome) ได้นำข้อมูลที่ได้จากการทำวิจัยไปส่งเสริมเกษตรกรทำให้เกษตรกรเกิดการพัฒนาการเลี้ยงตามหลักวิชาการ และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น การพัฒนาสายพันธุ์ การจัดการ เลี้ยงดู และการป้องกันโรคของเกษตรกรได้

3.3 ด้านผลกระทบ (Impact) มีการผลักดันให้เกษตรกรมีอาชีพ และรายได้ที่เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน รวมทั้งสามารถกำหนดโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต่าง ๆ และตามแผนยุทธศาสตร์จังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

สวัสดิ์ และคณะ (2541) ได้ให้คำแนะนำในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองไว้ดังนี้

ความสำคัญของไก่พื้นเมือง

ไก่พื้นเมืองได้รับความนิยมทั้งตลาดในประเทศและตลาดต่างประเทศ ไก่พื้นเมืองนั้นเป็นสัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อการบริโภคเนื้อไก่ การเลี้ยงในลักษณะไก่สวยงาม และการเลี้ยงไว้เพื่อกีฬาชนไก่ จึงสามารถเลี้ยงเพื่อเป็นอาหารและอาชีพได้ โดยลักษณะเด่นของไก่พื้นเมืองคือการเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติ ซึ่งนับว่าเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับกระแสการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นธุรกิจที่มีอนาคตสดใสและเป็นธุรกิจที่ไม่ควรมองข้าม ไก่พื้นเมืองไทยยังมีคุณลักษณะเด่นโดยเฉพาะเนื้อแน่น และรสชาติอร่อย ทำให้เป็นที่นิยมบริโภค ไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงกันอยู่ในปัจจุบันมีความแตกต่างกันออกไปในเรื่องของชนิดพันธุ์ และสายพันธุ์ตามสภาพท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงหลักคือ เพื่อป้อนตลาดไก่เนื้อและไข่ไก่ ลักษณะที่นิยมเลี้ยงกันมากและเป็นที่ต้องการของตลาดคือ ไก่ที่มีผิวหนังสีเหลืองและสีขนดำ ไก่พื้นเมืองไทยจึงควรเป็นสัตว์ที่อยู่คู่สังคมชนบทไทยตลอดไป นอกจากนี้ไก่พื้นเมืองจะช่วยให้ธรรมชาติมีความสมดุลในระบบไร่นา เป็นการช่วยจิกกินแมลงที่ทำลายพืชผลทางการเกษตร ประโยชน์ของการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (1) ทำให้ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองมีอาหารที่ดีมีคุณภาพไว้รับประทานเนื้อไก่พื้นเมืองและไข่ไก่พื้นเมืองทำให้เด็กเจริญเติบโตเร็ว และช่วยบำรุงสมองให้มีสติปัญญาดี เฉลียวฉลาด (2) ทำให้ผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองมีรายได้เพิ่มขึ้นเพราะไม่ต้องเสียเงินไปซื้อเนื้อไก่พื้นเมืองและไข่ไก่พื้นเมืองมารับประทาน สามารถเก็บเงินไว้ซื้อสิ่งอื่น ๆ ที่จำเป็นและหากผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองเลี้ยงไว้จนเหลือรับประทานแล้วก็สามารถนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวด้วยอีกทางหนึ่ง (3) มูลไก่เป็นปุ๋ยคอกที่มีธาตุอาหารของพืชสูง มูลไก่เป็นผลพลอยได้อย่างหนึ่ง ของการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เป็นปุ๋ยต้นไม้ต่าง ๆ ได้ดี และเป็นอาหารเลี้ยงปลาก็ได้ เนื่องจากมูลไก่พื้นเมืองมีธาตุอาหารมากมายทั้งไนโตรเจน โปตัสียม แคลเซียม และฟอสฟอรัส (4) ไก่พื้นเมืองสามารถเลี้ยงเป็นอาชีพได้ เนื่องจากไก่พื้นเมืองขายได้ราคาดีมากกว่าตัวผู้และตัวเมียหรือสามารถเลี้ยงเป็นงานอดิเรกก็ได้ ซึ่งก็จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย (5) ไก่พื้นเมืองเลี้ยงง่ายและมีความต้านทานโรคสูง สามารถปล่อยให้หากินอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติได้โดยไม่ต้องเสียเวลาในการเลี้ยงดูเหมือนไก่พันธุ์อื่น ๆ (6) การเลี้ยงไก่พื้นเมืองสามารถช่วยแก้ความเครียด ความหงุดหงิดได้ เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ได้เป็นอย่างดี และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

พันธุ์ไก่พื้นเมือง

ไก่ถูกจัดอยู่ในสัตว์ปีกจำพวกนก แต่เดิมนั้นเป็นไก่ป่าสีแดง (Red jungle fowl) มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Gallus gallus (Gallus domesticus)* มีหลายวงศ์ บินได้ในระยะสั้น หากินตามพื้นดิน ออกไข่ก่อนแล้วจึงฟักเป็นตัว ตัวผู้หงอนใหญ่และเตี้ยยาว ไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์ที่อยู่คู่สังคมไทยมาเป็นเวลานาน และมีการเลี้ยงกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ มีหลากหลายพันธุ์ เช่น ไก่ชน ไก่แจ้ ไก่คู ไก่ตะเภา ไก่เบตง ไก่พันธุ์ลูกผสม โดยทั่วไปแล้วไก่พื้นเมืองในหมู่บ้านต่าง ๆ จะเป็นสายพันธุ์ไก่ชน สังเกตได้จากแม่ไก่จะมีขนสีดำ หน้าดำ และแข้งดำ หงอนหิน แต่จะมีพันธุ์บางส่วนที่มีสีเทา สีทอง แต่หงอนก็ยังเป็นหงอนหิน ซึ่งเป็นลักษณะหงอนของไก่ชน สาเหตุที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงไก่พื้นเมืองสายพันธุ์ไก่ชน เพราะไก่ชนจะมีรูปร่างใหญ่และยาว เจริญเติบโตดีและแม่พันธุ์ไข่ตกเป็นผลมาจากนักผสมพันธุ์ไก่ชนได้คัดเลือกลักษณะดีเด่นไว้อย่างเข้มงวดมาหลายชั่วอายุแล้ว มีสีขนมากมายหลายสี ซึ่งไก่พื้นเมืองที่เป็นสายพันธุ์ไก่ชน ได้แก่ สายพันธุ์เหลืองหางขาว สายพันธุ์ประดู่หางดำ สายพันธุ์เขียวหางดำหรือเขียวกา

คุณสมบัติที่สำคัญบางประการของไก่พื้นเมือง

ไก่พื้นเมืองมีลักษณะและรูปร่างสูงและปราดเปรียว ส่วนใหญ่มีขนสีดำ สร้อยคอจะมีสีต่างกันไป เพศผู้จะเจริญเติบโตดีกว่า และเริ่มผสมพันธุ์ได้เมื่ออายุประมาณ 8 เดือน เพศเมียจะผสมพันธุ์ได้เมื่ออายุประมาณ 5-6 เดือน อย่างไรก็ตาม ไก่พื้นเมืองมีคุณสมบัติสำคัญบางประการ ได้แก่ (1) มีสัญชาตญาณในการหลบภัย หากินเก่ง สามารถใช้อาหารที่มีคุณภาพต่ำได้ดีกว่าไก่ลูกผสมพื้นเมือง (2) มีความต้านทานความเครียดจากความร้อน (heat stress) มากกว่าไก่ลูกผสมพื้นเมือง และพันธุ์แท้จากต่างประเทศ (3) มีความต้านทานโรคระบาดที่สำคัญ คือ โรคฝีดาษไก่ (Fowl Pox) อหิวาต์ไก่ (Fowl Cholera) นิวคาสเซิล (Newcastle) สูงกว่าไก่พื้นเมืองลูกผสมและพันธุ์แท้จากต่างประเทศ (4) การพัฒนาอวัยวะสืบพันธุ์ของไก่เพศเมีย คือ รังไข่และท่อไข่ไม่มีแนวโน้มด้อยกว่าไก่พันธุ์แท้จากต่างประเทศ ทำให้อายุเมื่อไข่ฟองแรกช้า

รูปแบบการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

การเลี้ยงไก่พื้นเมืองในประเทศไทยโดยทั่วไปมี 3 รูปแบบ ได้แก่ (1) การเลี้ยงแบบปล่อยลาน การเลี้ยงแบบนี้มีปริมาณของไก่พื้นเมืองไม่มากนัก ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงมากกว่าแบบอื่น วิธีการเลี้ยงโดยการปล่อยให้หากินตามธรรมชาติ ไม่มีคอกหรือเล้าที่ชัดเจน อาศัยตามต้นไม้หรือที่อื่น ๆ ในบริเวณบ้าน การจัดการด้านต่าง ๆ ทำได้ค่อนข้างยาก มีการให้อาหารเสริมประเภท ข้าวเปลือก เมล็ดธัญพืชต่าง ๆ บ้างในบางช่วงที่อาหารตามธรรมชาติลดน้อยลง การเลี้ยงแบบนี้จะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยและมีอัตราการรอดน้อยเช่นกัน ส่วนใหญ่จะเลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน หากมีปริมาณไก่จำนวนมากขึ้นจึงแบ่งขายจะไม่คำนึงถึงต้นทุนหรือกำไรมากนัก (2) การเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อย การเลี้ยงแบบนี้จะมีจำนวนไก่มากพอสมควร ใช้พื้นที่ในการเลี้ยงขนาดปานกลาง มีการสร้างคอกหรือเล้าตามปริมาณไก่ วิธีการเลี้ยงจะปล่อยให้หากินเองตอนกลางวัน มีการเสริมข้าวเปลือก ปลายข้าวหรือข้าวโพด และอาหารอื่น ๆ ในช่วงเช้าหรือบ่าย ช่วงกลางคืนขังคอกเพื่อป้องกันศัตรูของไก่ เล้าไก่จะเป็นที่หลบนอน วางไข่และเป็นที่ยังลูกไก่ในระยะเล็ก การเลี้ยงรูปแบบนี้จะทำให้

ลดการสูญเสียไก่พื้นเมืองลงได้บ้าง ให้ผลตอบแทนพอสมควร (3) การเลี้ยงแบบขังตลอดในโรงเรือน ส่วนใหญ่เลี้ยงแบบการค้า การเลี้ยงรูปแบบนี้จะมีปริมาณของไก่พื้นเมืองที่เหมาะสมกับขนาดคอกไก่ คอกไก่จะมีลักษณะเป็นโรงเรือนที่ถาวร การเข้า-ออกของไก่จะเป็นชุดตามระยะเวลาที่กำหนด มีการจัดการและการสุขาภิบาลสัตว์ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ อาหารที่ใช้เลี้ยงเป็นอาหารผสมสำเร็จรูป มีการสูญเสียไก่น้อยมาก การเลี้ยงแบบนี้มีต้นทุนสูงกว่ารูปแบบอื่น ๆ และให้ผลตอบแทนดี

โรคและการป้องกันในไก่พื้นเมือง

โดยทั่วไปการเลี้ยงไก่แบบชาวบ้านแต่ละปีจะเกิดโรคระบาดเป็นสาเหตุทำให้ไก่ตายจำนวนมาก บางครั้งตายเกือบทั้งหมดบ้าน ทั้ง ๆ ที่ไก่พื้นเมืองค่อนข้างจะทนต่อโรคเมื่อเทียบกับไก่พันธุ์แท้ อื่น ๆ ถ้าหากสามารถลดการตายได้จะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ในการป้องกันโรคโดยการทำวัคซีนป้องกันโรคที่สำคัญได้แก่ โรคนิวคาสเซิล โรคหลอดลมอักเสบ โรคฝีดาษ โรคคหิวหวัด เป็นต้น ส่วนการป้องกันโรคพยาธิทำได้ยาก ถ้าเลี้ยงแบบปล่อยให้หากินอิสระตามธรรมชาติ ซึ่งไก่ยอมได้รับไข่พยาธิที่แพร่กระจายอยู่ตามพื้นดินเข้าไป แต่การรักษาสามารถทำได้โดยการถ่ายพยาธิด้วยยาสมุนไพรหรือยาแผนปัจจุบันที่มีจำหน่ายอยู่ในท้องตลาด

2.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เกรียงไกร และคณะ (2543) รายงานว่า ไก่พื้นเมืองเป็นสัตว์ที่อยู่คู่สังคมไทยในชนบทมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงคือ เพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน ถ้ามีปริมาณมากพอก็จำหน่ายเป็นรายได้เสริม รวมทั้งเพื่อความเพลิดเพลินหรือความสวยงาม ตลอดจนเพื่อแข่งเป็นเกมกีฬา ซึ่งไก่พื้นเมืองได้รับการปรับปรุงพันธุ์ขึ้นมาโดยอาศัยพื้นฐานของธรรมชาติจึงทำให้มีความต้านทานโรคและเจริญเติบโตได้ดีในสภาพการเลี้ยงดูของเกษตรกรรายย่อย

อภิชัย (2541) รายงานว่า ไก่พื้นเมืองมีราคาแพงกว่าไก่เนื้อ ประมาณ ร้อยละ 25 - 30 จึงให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจสูงกว่า ขณะที่ต้นทุนการผลิตต่ำหรือเกือบไม่มีเลย เพราะสามารถกินเศษอาหารที่เหลือจากครัวเรือน ข้าวเปลือกตกหล่นหลังการเก็บเกี่ยว และสามารถหากินหนอนและแมลงในธรรมชาติ นอกจากนี้เนื้อไก่พื้นเมืองยังมีรสชาติที่ดีกว่าไก่พันธุ์เนื่องจากต่างประเทศ และเป็นอาหารโปรตีนที่ดีที่สุดของเกษตรกรรายย่อย

ประภัสสร (2543) ได้ศึกษาเทคโนโลยีที่จำเป็นในการพัฒนาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร : กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า ปัญหาในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่จะมีปัญหาอาหารสัตว์มีราคาแพง เกษตรกรขาดความรู้ด้านยาและวัคซีนป้องกันโรค ราคาจำหน่ายไม่แน่นอน เลี้ยงแล้วไม่คุ้มทุน ไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ที่เกษตรกรรายย่อยเลี้ยงจะตายด้วยโรคระบาดและการจัดการที่ไม่เหมาะสมโดยขาดการทำวัคซีนและขาดเงินทุนในการซื้ออาหารและยา เนื่องจากไม่มีการรวมกลุ่มกันอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ประสบปัญหาต่าง ๆ เป็นอย่างมาก และเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานราชการส่งเสริมไก่พื้นเมืองดั้งเดิมไม่ใช้ลูกผสมพื้นเมือง

สุรัตน์ชัย และคณะ (2549) ศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรหมู่บ้านบริวาร ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 68.4 มีอายุเฉลี่ย 52.9 ปี การศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักทำนา อาชีพเสริมคือการเลี้ยงสัตว์โดยมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงเพื่อบริโภค ใช้วิธีการเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติ ชังคอกในเวลากลางคืน ในขณะที่สภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองโดยทั่วไปของเกษตรกรในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเลี้ยงไก่พ่อแม่พันธุ์ไก่รุ่นและลูกไก่ จำนวน 25.56 ตัวต่อครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการให้ส่วนราชการออกไปรับรองไก่พ่อแม่พันธุ์ดี รองลงมาคือต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนอุปกรณ์สำหรับให้น้ำและอาหาร และสนับสนุนไก่พ่อแม่พันธุ์ดี

สุวิษ และคณะ (2556) รายงานว่าความต้องการวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรจังหวัดชัยนาท คือเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมจากสื่อบุคคลจากทางราชการมากที่สุด ทั้งในด้านการปรับปรุงพันธุ์ การให้อาหาร และการป้องกันโรคต่าง ๆ รวมทั้งมีความต้องการให้มีกระบวนการสร้างเครือข่ายและการรวมกลุ่มให้เกิดความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ความต้องการวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร คือเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมจากสื่อบุคคลจากทางราชการมากที่สุด ทั้งในด้านการปรับปรุงพันธุ์ การให้อาหาร และการป้องกันโรคต่าง ๆ รวมทั้งมีความต้องการให้มีกระบวนการสร้างเครือข่ายและการรวมกลุ่มให้เกิดความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง

ปรีชา (2556) พบว่า การเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อการอนุรักษ์สายพันธุ์หรือประกวดตามลักษณะมาตรฐาน หรือและอุดมทัศน์นี้มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างมาก ตลาดมีความต้องการสูง ได้รับความนิยมทั้งภายในและต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศในตะวันออกกลาง นำไปเป็นไก่สวยงามเพื่อส่งนันทนาการประจำเมืองต่างๆ ทำให้ไก่พื้นเมืองประเภทนี้ มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล อีกทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ไก่พื้นเมืองสายพันธุ์ไทยดั้งเดิมให้คงอยู่ ไม่เกิดการปนเปื้อนของสายเลือดอื่น นอกจากนี้ยังสามารถขึ้นทะเบียนให้เป็นสัตว์พื้นเมืองประจำถิ่น โดยเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรมในท้องถิ่น กลายเป็นผลิตภัณฑ์ในชุมชน จำหน่ายเป็นสินค้าปศุสัตว์มีชีวิต ร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้เป็นอย่างดี

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา (2546) รายงานว่า ปัญหาการพัฒนาไก่พื้นเมืองในแต่ละภูมิภาคมีลักษณะใกล้เคียงกัน คือ 1.ปัญหาการอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองไทยของหน่วยงานภาครัฐที่ผ่านมา จะไม่เน้นสายพันธุ์แท้ จึงขยายพันธุ์และเพิ่มประชากรตามธรรมชาติได้ยาก ไม่มีการจดทะเบียนเป็นพันธุ์ไก่พื้นเมืองไทย ไม่มีกฎหมายลิขสิทธิ์สายพันธุ์ ขาดการส่งเสริมเชิงธุรกิจ 2.ปัญหาด้านการตลาด พบว่าย่างขาดการขยายตลาดไปยังต่างประเทศโดยเฉพาะไต้หวัน และไต้หวัน 3. ปัญหาด้านนโยบาย สังคมส่วนใหญ่ยังไม่เห็นคุณค่าของไก่พื้นเมืองไทยว่าจะสามารถสร้างเศรษฐกิจในครัวเรือนและชุมชนฐานรากได้จริง และสามารถนำเงินตราเข้าประเทศได้ แต่มองเพียงว่าเป็นไก่ชนในบ่อนที่จะต้องมีการพนันเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นอบายมุขที่ต้องปราบปราม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยศึกษาข้อมูลทั่วไปพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการ ศึกษาสภาพการผลิตไก่พื้นเมือง การป้องกันและรักษาโรค ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรรวมทั้งความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกษตรกร ที่ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาปรับปรุงเพื่อใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อรวบรวมข้อมูลแล้วนำไปวิเคราะห์หาข้อสรุปโดยมีวิธีการและขั้นตอนการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

การศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการศึกษาวิจัยดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานีจำนวนทั้งหมด 50,113 ราย

2. กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 400 ราย ได้จากการคำนวณสูตรของ Yamane (1973) ที่มีความคลาดเคลื่อนของการชักตัวอย่าง ร้อยละ 5 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างที่จะทำการศึกษา

N = จำนวนครัวเรือนผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั้งหมดในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ 50,113 ราย

e = ความคลาดเคลื่อน

นำค่าดังกล่าวมาแทนในสูตรจะได้

$$n = \frac{50,113}{1+50,113(0.05)^2} = 397 \text{ ราย}$$

3. การสุ่มตัวอย่างประชากร เป็นการสุ่มตัวอย่างประชากรอย่างง่ายตามสัดส่วนของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองใน 19 อำเภอ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังตารางแสดงจำนวนประชากรตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองจำนวน 19 อำเภอ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

อำเภอ	จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง (ราย)	จำนวนประชาชนตัวอย่าง (ราย)
กาญจนดิษฐ์	8,496	68
พระแสง	4,855	39
ชัยบุรี	3,584	29
ท่าชนะ	3,557	28
พุนพิน	3,529	28
คีรีรัฐนิคม	3,238	26
เวียงสระ	3,205	26
เมืองสุราษฎร์ธานี	3,002	24
ไชยา	2,928	23
เกาะสมุย	1,768	14
บ้านนาเดิม	1,747	14
พนม	1,724	14
ท่าฉาง	1,700	14
เคียนซา	1,680	13
บ้านนาสาร	1,617	12
ดอนสัก	1,434	11
บ้านตาขุน	999	8
วิภาวดี	576	5
เกาะพะงัน	474	4
รวม	50,113	400

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (interview schedule) มีลักษณะคำถามปลายปิด (closed – ended question) และปลายเปิด (open – ended question) ประกอบด้วย 7 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร
- ส่วนที่ 2 สภาพการเลี้ยงและการให้อาหาร
- ส่วนที่ 3 การป้องกันและรักษาโรค
- ส่วนที่ 4 การผลิต การพัฒนาสายพันธุ์ และการตลาด
- ส่วนที่ 5 การได้รับบริการ การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ
- ส่วนที่ 6 ปัญหาด้านต่างๆ ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
- ส่วนที่ 7 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

ดำเนินการสร้างแบบสอบถามแล้วนำไปปรึกษาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบสอบถามทางสังคมศาสตร์ ตรวจสอบ แก้ไขแบบสอบถาม หลังจากการแก้ไขแล้ว นำไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ได้ค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) เท่ากับ 0.94 จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ลงพื้นที่จัดประชุม วางแผนชี้แจงรายละเอียดการเก็บข้อมูลให้กับเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอในพื้นที่ 19 อำเภอ ในช่วงเดือนตุลาคม ถึง ธันวาคม 2564 จากนั้นรวบรวมข้อมูลทั้งหมดให้ครบถ้วน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปและแสดงค่าทางสถิติ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้สำหรับวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ข้อมูลการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ปัญหาและอุปสรรค

2. ค่าเฉลี่ย (mean) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลระดับความต้องการส่งเสริม และปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในด้านต่างๆ โดยกำหนดคะแนนในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ระดับ (สุชาติ, 2546) ดังนี้

มีปัญหา/ ความต้องการน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 1
มีปัญหา/ ความต้องการน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ 2
มีปัญหา/ ความต้องการปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ 3
มีปัญหา/ ความต้องการมาก	ให้คะแนนเท่ากับ 4
มีปัญหา/ ความต้องการมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 5

การแปรผลเกี่ยวกับระดับปัญหาและระดับความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรโดยใช้
วิธีนำค่าเฉลี่ยของแต่ละประเด็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายหรืออันตรายภาค
โดยกำหนดระดับค่าคะแนนเกณฑ์เฉลี่ยดังนี้ (สุชาติ, 2546)

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	มีปัญหา/ ความต้องการน้อยที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	มีปัญหา/ ความต้องการน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	มีปัญหา/ ความต้องการปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	มีปัญหา/ ความต้องการมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	มีปัญหา/ ความต้องการมากที่สุด

3. T-test ใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับปัญหาและระดับความต้องการ
ส่งเสริม ตามขนาดฟาร์ม ระหว่างฟาร์มที่เลี้ยงน้อยกว่า 50 ตัว กับขนาดฟาร์มที่มากกว่า 50 ตัว

บทที่ 4

ผลและวิจารณ์ผล

การศึกษาศาภาพการผลิตและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบสภาพการเลี้ยง ปัญหา และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 400 ราย ผลการศึกษาปรากฏดังตารางและรายละเอียดต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร (รายละเอียดดังตารางที่ 2) พบว่าผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองร้อยละ 71.7 เป็นเพศชาย ร้อยละ 28.3 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69.5 อายุระหว่าง 41-55 ปี ร้อยละ 23.5 อายุมากกว่า 55 ปี และ ร้อยละ 7 อายุไม่เกิน 40 ปี การศึกษาพบว่าร้อยละ 37.3 ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด รองลงมาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 30.3 , 19.5 และ 12.9 ตามลำดับ ร้อยละ 69.3 ของเกษตรกรมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 23.3 สถานภาพโสด และ ร้อยละ 7.4 เป็นหม้าย เกษตรกรร้อยละ 98.3 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม แต่ร้อยละ 0.7 เป็นกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 0.7 เป็นผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 0.3 เป็นข้าราชการบำนาญ สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.5 คน ใช้แรงงานในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 1.5 คน โดยร้อยละ 76.8 จะเลี้ยงไก่พื้นเมืองด้วยตนเองมากที่สุด การประกอบอาชีพของเกษตรกรพบว่าร้อยละ 73.8 มีอาชีพทำสวน รองลงมาคือ เลี้ยงสัตว์ , ค้าขาย , ทำนา, บริษัทเอกชน, ทำไร่, อื่น ๆ , และรับราชการ ร้อยละ 9 , 6.7 , 3 , 2.5 , 2.3 , 2.2 และ 0.5 ตามลำดับ ร้อยละ 98 มีพื้นที่ถือครองของตนเอง จำนวนพื้นที่ถือครอง สูงสุด 60 ไร่ ต่ำสุด 0.05 ไร่ เฉลี่ย 10.45 ไร่ แต่ร้อยละ 0.2 ไม่มีพื้นที่ ใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ส่วนอีก ร้อยละ 99.8 มีพื้นที่ใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง จำนวนสูงสุด 15 ไร่ ต่ำสุด 0.05 ไร่ เฉลี่ย 2.75 ไร่ ร้อยละ 99.5 ไม่ได้เช่าพื้นที่สำหรับเลี้ยงไก่พื้นเมือง ร้อยละ 0.5 ของเกษตรกรมีการเช่าที่ดินเพื่อใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง พื้นที่เช่าสูงสุด 2 ไร่ ต่ำสุด 2 ไร่ เฉลี่ยพื้นที่เช่า 2 ไร่ มีประสบการณ์เลี้ยงไก่พื้นเมือง สูงสุด 20 ปี ต่ำสุด 1 ปี เฉลี่ย 15.05 ปี

ตารางที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร (n = 400)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	287	71.7
- หญิง	113	28.3
2. อายุ		
- ไม่เกิน 40 ปี	28	7.0
- 41-55 ปี	278	69.5
- มากกว่า 55 ปี	94	23.5
3. ระดับการศึกษา		
- ระดับประถมศึกษา	121	30.3
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	78	19.5
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	149	37.3
- ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า	52	12.9
4. สถานภาพการสมรส		
- สมรส	277	69.3
- โสด	93	23.3
- หม้าย	30	7.4
5. สถานภาพทางสังคม		
- ไม่มีตำแหน่ง	393	98.3
- กรรมการหมู่บ้าน	3	0.7
- สมาชิก อ.บ.ต.	0	0
- ผู้ใหญ่บ้าน	3	0.7
- อื่น ๆ (ข้าราชการบำนาญ)	1	0.3

ตารางที่ 2 (ต่อ)		(n = 400)	
ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ	
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน/ครัวเรือน)			
- 1-3 คน	146	36.5	
- 4-6 คน	235	58.8	
- มากกว่า 6 คน	19	4.7	
(เฉลี่ย 4.5 คน สูงสุด 10 คน ต่ำสุด 1 คน)			
7. จำนวนแรงงานในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (คน/ครัวเรือน)			
- 1 คน	285	71.2	
- 2 คน	85	21.3	
- มากกว่า 2 คน	30	7.5	
(เฉลี่ย 1.5 คน สูงสุด 6 คน ต่ำสุด 1 คน)			
แรงงานที่ใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อได้แก่)			
- เลี้ยงเอง	365	76.8	
- ภรรยา/สามี	75	15.8	
- ลูก	26	5.5	
- พ่อ/แม่	6	1.3	
- จ้างคนอื่น	3	0.6	
8. อาชีพหลัก			
- ทำนา	12	3.0	
- ทำไร่	9	2.3	
- ทำสวน	295	73.8	
- รับราชการ	2	0.5	
- เลี้ยงสัตว์	36	9.0	
- ค้าขาย	27	6.7	
- บริษัทเอกชน	10	2.5	
- อื่นๆ	9	2.2	
9. พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่/ครัวเรือน)			
- ไม่มีพื้นที่ถือครอง	8	2.0	
- มีพื้นที่ถือครอง	392	98.0	
- น้อยกว่า 16 ไร่	342	85.5	
- 16-30 ไร่	37	9.3	
- มากกว่า 30 ไร่	13	3.2	
(เฉลี่ย 10.45 ไร่ สูงสุด 60 ไร่ ต่ำสุด 0.05 ไร่)			

ตารางที่ 2 (ต่อ)		(n = 400)	
ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ	
10. พื้นที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ไร่/ครัวเรือน)			
- ไม่มีพื้นที่	1	0.2	
- มีพื้นที่	399	99.8	
- น้อยกว่า 5 ไร่	109	27.3	
- 5-10 ไร่	278	69.5	
- มากกว่า 10 ไร่	12	3.0	
(เฉลี่ย 2.75 ไร่ สูงสุด 15 ไร่ ต่ำสุด 0.05 ไร่)			
11. การเช่าที่ดินเพื่อใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ไร่/ครัวเรือน)			
- ไม่ได้เช่า	398	99.5	
- ได้เช่า	2	0.5	
จำนวนที่ดินที่เช่า			
- น้อยกว่า 3 ไร่	2	0.5	
- มากกว่า 3 ไร่	0	0	
(เฉลี่ย 2 ไร่ สูงสุด 2 ไร่ ต่ำสุด 2 ไร่)			
12. ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง			
- 1-5 ปี	73	18.3	
- 6-10 ปี	175	43.8	
- 11 ปีขึ้นไป	152	37.9	
(เฉลี่ย 15.1 ปี สูงสุด 20 ปี ต่ำสุด 1 ปี)			

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองร้อยละ 73.8 มีอาชีพทำสวน แสดงว่าการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพเสริมจากการทำสวนปาล์ม สวนยางพารา หรือสวนผลไม้ เนื่องจากสามารถใช้พื้นที่การทำสวนในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองได้ เพราะไก่พื้นเมืองมีความสามารถในการหากินเองตามธรรมชาติได้ และต้องการพื้นที่ในการหากินมากพอสมควร ซึ่งเกษตรกรร้อยละ 98 จะมีพื้นที่เป็นของตนเอง และร้อยละ 99.8 มีพื้นที่ในการเลี้ยงไก่ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 15.1 ปี แสดงว่าเกษตรกรมีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพเสริมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานโดยเป็นแหล่งโปรตีนในครัวเรือน (วรวิทย์, 2545) และหากเพาะขยายพันธุ์ได้มากพอส่วนที่เหลือสามารถจำหน่ายเป็นรายได้เสริมในยามที่ผลิตผลทางการเกษตรอื่นๆ ประสบปัญหาภาวะราคาผลผลิตตกต่ำได้เป็นอย่างดี

ส่วนที่ 2 สภาพการเลี้ยงและการให้อาหาร

ผลการศึกษาสภาพการเลี้ยงและการให้อาหาร (รายละเอียดดังตารางที่ 3) พบว่า ร้อยละ 42.3 เกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองไว้ขายเป็นไก่ชนมากที่สุด รองลงมาคือ ร้อยละ 37.1 เลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือน , เลี้ยงไว้ขายเป็นพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ , เลี้ยงเพื่อความสวยงาม , เลี้ยงไว้ขายเพื่อบริโภค และเลี้ยงไว้เพื่อขายไข่ ร้อยละ 12.3 , 5.7 , 1.9 และ 0.7 ตามลำดับ โรงเรือนที่เกษตรกรใช้เลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่ร้อยละ 62 จะแยกจากตัวบ้าน ไม่มีตาข่ายกันนก ที่เหลือร้อยละ 32.2 แยกจากตัวบ้าน มีตาข่ายกันนก ไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีโรงเรือนอยู่ใต้ถุนบ้าน นอกจากนี้ ร้อยละ 96.2 ไม่มีรั้วป้องกันสุนัข และมีเพียงร้อยละ 3.8 มีรั้วป้องกันสุนัข รูปแบบการเลี้ยง ร้อยละ 81.3 เลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อยมากที่สุด ร้อยละ 10.3 เลี้ยงปล่อยลาน ร้อยละ 7.3 เลี้ยงขังคอก อุปกรณ์ในการเลี้ยง ร้อยละ 100 จะมีอุปกรณ์ใส่อาหารและน้ำ ไม่มีเกษตรกรรายใดที่ไม่มีอุปกรณ์ใส่อาหารและน้ำ ภาชนะที่เกษตรกรใส่น้ำให้ไก่กิน ร้อยละ 93.5 จะใช้กระปุกน้ำ ร้อยละ 5.5 จะใช้กระถาง ร้อยละ 1 เป็นภาชนะอื่น ๆ อาหารที่ให้ไก่กิน ร้อยละ 43 มาจากอาหารวัตถุดิบล้วน ๆ เช่น ข้าวเปลือก ข้าวโพด มากที่สุด รองลงมาคือ ร้อยละ 28.3 จะปล่อยหากินและให้อาหารเสริมเป็นครั้งคราว , ซื้ออาหารสำเร็จรูปจากร้านขายอาหารสัตว์ , ผสมเอง , ปล่อยหากินเองตามธรรมชาติ และอาหารสำเร็จรูปผสมวัตถุดิบ ร้อยละ 26.3 , 1.3 , 0.8 และ 0.3 ตามลำดับ วิธีการให้อาหารส่วนใหญ่ร้อยละ 69.8 เกษตรกรจะใส่ภาชนะให้กิน และ ร้อยละ 30.2 จะหว่านบนพื้น/ลาน อาหารที่ให้ไก่พื้นเมืองกิน ได้แก่ ข้าวเปลือก ปริมาณเฉลี่ย 1,202.6 กรัม จำนวนครั้งเฉลี่ย 1.5 ครั้ง ข้าวโพด ปริมาณเฉลี่ย 575.9 กรัม จำนวนครั้งเฉลี่ย 1.2 ครั้ง ปลายข้าว ปริมาณเฉลี่ย 315.5 กรัม จำนวนครั้งเฉลี่ย 1.2 ครั้ง รำ ปริมาณเฉลี่ย 166.7 กรัม จำนวนครั้งเฉลี่ย 1.7 ครั้ง แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงไก่ ร้อยละ 76.8 เกษตรกรจะใช้น้ำประปา ร้อยละ 16.8 ใช้น้ำจากบ่อที่ขุดไว้ ร้อยละ 5.3 ใช้น้ำบาดาล และร้อยละ 1.1 ใช้น้ำฝน เกษตรกรร้อยละ 77.5 จะใช้ยาปฏิชีวนะ หรือสมุนไพรใส่น้ำให้ไก่กิน ส่วนที่เหลือร้อยละ 22.5 จะไม่ใช่

ตารางที่ 3 สภาพการเลี้ยงและการให้อาหาร (n = 400)

สภาพการเลี้ยงและการให้อาหาร	จำนวน	ร้อยละ
1. การเลี้ยงไก่พื้นเมืองมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- เลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือน	272	37.1
- เลี้ยงไว้ขายเป็นไก่ชน	310	42.3
- เลี้ยงไว้ขายเป็นพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์	90	12.3
- เลี้ยงเพื่อความสวยงาม	42	5.7
- เลี้ยงเพื่อขายไข่	5	0.7
- เลี้ยงไว้ขายเพื่อบริโภค	14	1.9
2. โรงเรือนที่ใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง		
2.1 ลักษณะของโรงเรือน		
- อยู่ใต้ถุนบ้าน ไม่มีตาข่ายกันนก	0	0
- อยู่ใต้ถุนบ้าน มีตาข่ายกันนก	0	0
- แยกจากตัวบ้าน ไม่มีตาข่ายกันนก	248	62.0
- แยกจากตัวบ้าน มีตาข่ายกันนก	152	38.0
2.2 การมีรั้วป้องกันสุนัข		
- มีรั้วป้องกันสุนัข	15	3.8
- ไม่มีรั้วป้องกันสุนัข	385	96.2
3. รูปแบบการเลี้ยง		
- ช้างคอก	29	7.3
- ปล่อยลาน	41	10.3
- กิ่งขังกิ่งปล่อย	325	81.3
- อื่นๆ	5	1.1
4. อุปกรณ์ในการเลี้ยง		
- มีอุปกรณ์ใส่อาหารและน้ำ	400	100.0
- ไม่มีอุปกรณ์ใส่	0	0
5. ภาชนะที่ใส่น้ำให้ไก่กิน		
- กระจุกน้ำ	374	93.5
- กระจ่าง	22	5.5
- ล้อย่าง	0	0
- อื่นๆ	4	1.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 400)

สภาพการเลี้ยงและการให้อาหาร	จำนวน	ร้อยละ
6. อาหารที่ให้ไก่กินมาจากแหล่งใด		
- ผสมเอง	5	1.3
- ซื้ออาหารสำเร็จรูปจากร้านขายอาหารสัตว์	105	26.3
- อาหารวัตถุดิบล้วนๆ เช่น ข้าวเปลือก ข้าวโพด	172	43.0
- อาหารสำเร็จรูป ผสมวัตถุดิบ	2	0.3
- ปล่อยหากินเองตามธรรมชาติ	3	0.8
- ปล่อยหากินและให้อาหารเสริมเป็นครั้งคราว	113	28.3
- อื่นๆ	0	0.0
7. วิธีการให้อาหาร		
- หว่านบนพื้น/ลาน	121	30.2
- ให้ภาชนะ	279	69.8
- อื่นๆ	0	0
8. อาหารที่ให้มื่อะไรบ้าง ปริมาณที่ให้/ครั้ง		
8.1 ข้าวเปลือก		
- ให้	397	99.3
- ไม่ให้	7	0.7
(ปริมาณให้/ครั้ง เฉลี่ย 1,202.6 กรัม จำนวนเฉลี่ย 1.5 ครั้ง)		
8.2 ข้าวโพด		
- ให้	136	34.0
- ไม่ให้	264	66.0
(ปริมาณให้/ครั้ง เฉลี่ย 575.9 กรัม จำนวนเฉลี่ย 1.2 ครั้ง)		
8.3 ปลาซั่ว		
- ให้	49	12.3
- ไม่ให้	351	87.7
(ปริมาณให้/ครั้ง เฉลี่ย 315.5 กรัม จำนวนเฉลี่ย 1.2 ครั้ง)		
8.4 รำ		
- ให้	3	0.8
- ไม่ให้	397	99.2
(ปริมาณให้/ครั้ง เฉลี่ย 166.7 กรัม จำนวนเฉลี่ย 1.7 ครั้ง)		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

(n = 400)

สภาพการเลี้ยงและการให้อาหาร	จำนวน	ร้อยละ
9. แหล่งน้ำที่ให้เลี้ยงไก่		
- น้ำประปา	307	76.8
- น้ำบาดาล	21	5.3
- น้ำจากลำคลอง	0	0
- จากบ่อขุดที่ขุดไว้	67	16.8
- น้ำฝน	5	1.1
10 การให้ยาปฏิชีวนะ หรือสมุนไพรในน้ำให้ไก่กิน		
- ใช่	310	77.5
- ไม่ใช่	90	22.5

จากการศึกษาสภาพการเลี้ยง และการให้อาหารของเกษตรกรพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.5 จะเลี้ยงไว้เพื่อขายเป็นไก่ชน และร้อยละ 68 เลี้ยงไว้ขายเพื่อบริโภคในครัวเรือน แสดงว่าเกษตรกรนิยมเลี้ยงไก่พื้นเมืองที่นอกจากจะรับประทานเนื้อแล้ว ยังเลี้ยงไก่ที่มีความสามารถในชั้นเชิงการต่อสู้ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งหากไก่ตัวไหนที่มีความสามารถในการชน และมีสีสันทสวยงาม ตรงตามลักษณะสายพันธุ์ จะทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าให้มากขึ้นหลายเท่าตัว (เกรียงไกร และคณะ, 2543) ในด้านการเลี้ยง เกษตรกรทั้งหมดจะไม่มีโรงเรือนที่อยู่ใต้ถุนบ้านเหมือนในอดีต แต่จะมีโรงเรือนแยกจากตัวบ้าน เกือบครึ่งหนึ่งมีตาข่ายสำหรับกันนก แสดงว่า เกษตรกรให้ความสำคัญในการจัดการด้านโรงเรือนทำให้สามารถป้องกันสัตว์พาหะนำโรค แต่ส่วนใหญ่จะไม่มีรั้วสำหรับป้องกันสุนัขจึงทำให้เกิดการสูญเสียจากศัตรูธรรมชาติได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยในตารางที่ 4 พบว่า มีอัตราการสูญเสียจากสุนัขถึงร้อยละ 47.3 หากมีการส่งเสริมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการป้องกันสุนัข จะทำให้เกษตรกรลดความสูญเสียจากการเลี้ยง ทำให้มีกำไรจากการผลิตไก่พื้นเมืองมากยิ่งขึ้น ซึ่งรูปแบบการเลี้ยงจะเป็นแบบกึ่งขังกึ่งปล่อยมากที่สุด และจะมีอุปกรณ์สำหรับใส่น้ำและอาหารอย่างเพียงพอ อย่างไรก็ตามยังมีเกษตรกรอีกร้อยละ 30.2 ที่ยังให้อาหารโดยการหว่านบนพื้นตามลานต่างๆ ทำให้โอกาสที่จะทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับโรคพยาธิยังเป็นไปได้สูง สอดคล้องกับผลการศึกษาในตารางที่ 4 ที่ต้องมีการกำจัดพยาธิถึงร้อยละ 77.5 สำหรับอาหารหลักที่เกษตรกรใช้เลี้ยงไก่คือ ข้าวเปลือกและข้าวโพด โดยจะมีการเสริมอาหารสำเร็จรูปบ้างเป็นครั้งคราว โดยให้อาหารเฉลี่ยวันละ 1.51 ครั้ง แสดงว่าเกษตรกรให้ความสำคัญในด้านการจัดการด้านอาหารเพื่อให้ไก่พื้นเมืองได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน เสริมจากการหากินเองตามธรรมชาติ ในขณะที่อาหารที่เกษตรกรให้ส่วนใหญ่เป็นข้าวเปลือก แต่เกษตรกรมีอาชีพหลักทำนาเพียงร้อยละ 3 ทำให้เกษตรกรต้องซื้อข้าวเปลือกเพื่อเป็นอาหารไก่พื้นเมืองเป็นจำนวนมากหากมีการส่งเสริมเพิ่มพื้นที่ปลูกข้าวสำหรับไก่ชนมากยิ่งขึ้น จะทำให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างดี

ส่วนที่ 3 การป้องกันและรักษาโรค

ผลการศึกษาการป้องกันและรักษาโรคในไก่พื้นเมือง (รายละเอียดดังตารางที่ 4) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 70.5 มีการทำวัคซีนให้ไก่พื้นเมือง ที่เหลือร้อยละ 29.5 ไม่ได้ทำวัคซีนให้ไก่พื้นเมือง ซึ่งวัคซีนที่ทำให้ไก่พื้นเมือง ได้แก่ วัคซีนนิวคาสเซิล ช่วงอายุที่ทำเฉลี่ย 10.5 วัน โดยวิธีหยอดตา , วัคซีนหลอดลมอักเสบ ช่วงอายุที่ทำเฉลี่ย 10.8 วันโดยวิธีหยอดตา , วัคซีนอหิวาต์ ช่วงอายุที่ทำเฉลี่ย 50 วัน วิธีทำฉีดหน้าอก และวัคซีนฝีดาษ ช่วงอายุที่ทำเฉลี่ย 42.4 วัน วิธีทำแทงพุงฉีดปีก เกษตรกรร้อยละ 11.2 ไม่มีการกำจัดพยาธิภายใน นอกนั้นร้อยละ 88.8 มีการกำจัดพยาธิภายใน โดยวิธีกำจัดพยาธิ พบว่าร้อยละ 54.5 ใช้ยาแผนปัจจุบัน ร้อยละ 34.3 ใช้ยาสมุนไพร เกษตรกรร้อยละ 15.7 ไม่มีการกำจัดพยาธิภายนอก นอกนั้นร้อยละ 84.3 มีการกำจัดพยาธิภายนอกโดยวิธีกำจัดพยาธิ พบว่าร้อยละ 72.3 ใช้ยาแผนปัจจุบัน ร้อยละ 12 ใช้ยาสมุนไพร ในรอบปีที่ผ่านมาไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรเลี้ยงไว้ ร้อยละ 74.3 ไม่เคยเจ็บป่วย ร้อยละ 25.7 เคยเจ็บป่วย การตายของไก่พื้นเมืองในรอบปีที่ผ่านมา ร้อยละ 41.2 ไม่มีการตาย ที่เหลือร้อยละ 58.8 มีการตาย สาเหตุการตาย ร้อยละ 47.3 เกิดจากศัตรูตามธรรมชาติ (สุนัขกัด) มากที่สุด รองลงมาคือ ร้อยละ 4.5 จากอาการที่เข้าได้กับโรคนิวคาสเซิล , อาการที่เข้าได้กับโรคอหิวาต์ , อาการที่เข้าได้กับโรคหลอดลมอักเสบ และอาการที่เข้าได้กับโรคฝีดาษ ร้อยละ 3.5 , 3 และ 0.5 ตามลำดับ กรณีไก่พื้นเมืองเจ็บป่วยหรือมีปัญหาด้านสุขภาพพบว่า ร้อยละ 59.3 ปรึกษาร้านขายยาสัตว์ ร้อยละ 22.5 ปรึกษากับอาสาปศุสัตว์ ร้อยละ 15.5 ปรึกษากับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ และร้อยละ 2.7 ปรึกษาเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ส่วนการรักษาพยาบาลเมื่อไก่พื้นเมืองเจ็บป่วย พบว่าร้อยละ 78 รักษาเอง ร้อยละ 11.3 เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์เป็นผู้รักษา ร้อยละ 7 อาสาปศุสัตว์เป็นผู้รักษา และร้อยละ 3.7 ไม่ได้รักษา

ตารางที่ 4 การป้องกันและรักษาโรค (n = 400)

การป้องกันและรักษาโรค	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านได้ทำวัคซีนให้ไก่หรือไม่		
- ทำ	282	70.5
- ไม่ทำ	118	29.5
2. ท่านเคยทำวัคซีนป้องกันโรคอะไรบ้าง		
2.1 นิวคาสเซิล		
- ทำ	276	69.0
- ไม่ทำ	124	31.0
(ช่วงอายุที่ทำเฉลี่ย 10.5 วัน) วิธีทำ หยอดตา		
2.2 หลอมลมอักเสบ		
- ทำ	276	69.0
- ไม่ทำ	124	31.0
(ช่วงอายุที่ทำเฉลี่ย 10.8 วัน) วิธีทำ หยอดตา		
2.3 อหิวาต์		
- ทำ	156	39.0
- ไม่ทำ	244	61.0
(ช่วงอายุที่ทำเฉลี่ย 50 วัน) วิธีทำ ฉีดหน้าอก		
2.4 ฝีดาษ		
- ทำ	15	3.7
- ไม่ทำ	385	96.3
(ช่วงอายุที่ทำเฉลี่ย 42.4 วัน) วิธีทำ แทะฝังฝีดปีก)		

ตารางที่ 4 (ต่อ)		(n = 400)	
การป้องกันและรักษาโรค		จำนวน	ร้อยละ
3. ท่านกำจัดพยาธิภายในหรือไม่			
- ไม่กำจัด		45	11.2
- กำจัด		355	88.8
<u>วิธีกำจัด</u>			
- ยาแผนปัจจุบัน		218	54.5
- ยาสมุนไพร		137	34.3
- อื่นๆ		0	0.0
4. ท่านกำจัดพยาธิภายนอก (เห็บ เหา ไร) หรือไม่			
- ไม่กำจัด		63	15.7
- กำจัด		337	84.3
<u>วิธีกำจัด</u>			
- ยาแผนปัจจุบัน		289	72.3
- ยาสมุนไพร		48	12.0
- อื่นๆ		0	0.0
5. การเจ็บป่วยของไก่ในรอบปี			
- ไม่เคยเจ็บป่วย		297	74.3
- เคยเจ็บป่วย		103	25.7
6. การตายของไก่ในรอบปี			
- ไม่มีการตาย		165	41.2
- มีการตาย		235	58.8
<u>สาเหตุการตาย</u>			
- ศัตรูตามธรรมชาติ (สุนัขกัด)		189	47.3
- อาการที่เข้าได้กับโรคนิวคาสเซิล		18	4.5
- อาการที่เข้าได้กับโรคอหิวาต์		14	3.5
- อาการที่เข้าได้กับโรคฝีดาษ		2	0.5
- อาการที่เข้าได้กับโรคหลอมลมอักเสบ		12	3.0
7. เมื่อไก่เจ็บป่วยหรือมีปัญหาสุขภาพท่านปรึกษากับ			
- เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์		62	15.5
- อาสาปศุสัตว์		90	22.5
- ร้านขายยาสัตว์		237	59.3
- เจ้าหน้าที่ อบต.		11	2.7

ตารางที่ 4 (ต่อ)

(n = 400)

การป้องกันและรักษาโรค	จำนวน	ร้อยละ
8. บุคคลที่ทำการรักษาเมื่อไก่เจ็บป่วย		
- เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์	45	11.3
- อาสาปศุสัตว์	28	7.0
- รักษาเอง	312	78.0
- ไม่ได้รักษา	15	3.7
๙. ท่านใช้ยาอะไรในการรักษาไก่		
- ยาแผนปัจจุบัน	258	67.0
- ยาสมุนไพร	127	32.0
๑๐. ท่านเคยนำไก่ไปชนในสนามกีฬาที่ถูกกฎหมายหรือไม่		
- ไม่เคย	38	9.5
- เคย	362	90.5
(เงินรางวัลเฉลี่ย 16,500 บาท ไร่ สูงสุด 220,000 บาท ต่ำสุด 5,500 บาท)		

จากการศึกษาของประภัสสร (2543) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่ทำวัคซีนเพื่อป้องกันโรค และไม่มีการถ่ายพยาธิทั้งภายในและภายนอก แสดงให้เห็นว่า จากอดีตถึงปัจจุบัน เมื่อเกษตรกรได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น จึงมีความตระหนัก และให้ความสำคัญในการป้องกันโรคโดยการทำวัคซีนเพิ่มขึ้น ทำให้สาเหตุการตายที่เกิดจากโรคระบาดร้ายแรง โดยเฉพาะกลุ่มอาการที่เข้าได้กับโรคนิวคาสเซิล และกลุ่มอาการที่เข้าได้กับโรคหลอดลมอักเสบ มีน้อยมากเพียงร้อยละ 7.0 และ 5.1 ตามลำดับเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อเกษตรกรมีปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ จะมีการปรึกษากับร้านขายยาสัตว์ ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 15.5 เท่านั้น ที่ปรึกษากับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ แสดงให้เห็นว่า การเข้าถึงของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์กับเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองยังมีน้อย ดังนั้น กรมปศุสัตว์จึงควรให้ความสำคัญกับการให้เจ้าหน้าที่เข้าไปส่งเสริม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และให้ความสำคัญกับไก่พื้นเมืองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในไก่ชน และเน้นการอบรมเพื่อให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการให้ความรู้กับเกษตรกรในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเลี้ยงการจัดการ การพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ และการป้องกันรักษาโรค ทำให้การให้คำแนะนำกับเกษตรกรเมื่อนำไปปฏิบัติจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การประกอบอาชีพเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรประสบความสำเร็จในที่สุด

ส่วนที่ 4 การผลิต การพัฒนาสายพันธุ์ และการตลาด

ผลการศึกษา การผลิต การพัฒนาสายพันธุ์ และการตลาด (รายละเอียดตามตารางที่ 5) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 87 เลี้ยงไก่ชนใต้ (ชนเดียว) รองลงมา ร้อยละ 6.8 เลี้ยงไก่แจ้ ร้อยละ 2.5 เลี้ยงไก่เนื้อสามสายพันธุ์ และร้อยละ 1.7 เลี้ยงไก่ลูกผสมไก่ไข่ สายพันธุ์ไก่ชนที่เลี้ยงมากที่สุด ร้อยละ 97.8 เลี้ยงพันธุ์ไก่ใต้ตระกูลสีซีร้อยละ 34.8 ตระกูลสีต่าง ตระกูลสีเหลือง ตระกูลสีแดง และตระกูลสีเขียว ร้อยละ 26 , 13, 8.8 , 4.5 ตามลำดับ รองลงมา ร้อยละ 0.8 เลี้ยงไก่สายพันธุ์ไทย ภาคกลาง และลูกผสมสองสายใต้กับเป็ด เท่ากัน และร้อยละ 0.3 เลี้ยงไก่สายพันธุ์เป็ด จำนวนไก่พื้นเมืองที่เลี้ยง สูงสุด 500 ตัว ต่ำสุด 10 ตัว เฉลี่ย 46 ตัว แยกเป็นพ่อพันธุ์เฉลี่ย 4 ตัว แม่พันธุ์เฉลี่ย 9 ตัว ลูกไก่พื้นเมือง-ไก่พื้นเมืองรุ่นเพศผู้ เฉลี่ย 16 ตัว และลูกไก่พื้นเมืองเพศเมีย-ไก่พื้นเมืองสาวเฉลี่ย 25 ตัว พ่อ-แม่พันธุ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.8 ได้มาจากญาติพี่น้องเพื่อนฝูง ร้อยละ 36.3 คัดจากฟาร์มของตนเอง ร้อยละ 20.9 ซื้อจากฟาร์มเพาะเลี้ยง และไม่มีเกษตรกรรายใดที่เคยได้รับพ่อพันธุ์จากราชการ วิธีการผสมพันธุ์ ร้อยละ 99.5 จะใช้การผสมธรรมชาติ และร้อยละ 0.5 ใช้วิธีผสมเทียม ร้อยละ 78 มีการนำพ่อพันธุ์มาปรับปรุงพันธุ์ ส่วนที่เหลือร้อยละ 22 ไม่มีการปรับปรุงพันธุ์ อัตราส่วนพ่อพันธุ์ ต่อแม่พันธุ์ในการผสมพันธุ์ ร้อยละ 64 ใช้อัตราส่วน 1 : 2-4 รองลงมาใช้ อัตราส่วน 1 : 5-10 และ 1 : 10 ขึ้นไป ร้อยละ 28.3 และ 7.7 ตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 60.7 ใช้ยาในการบำรุงพ่อแม่พันธุ์ โดย ร้อยละ 54.3 ใช้ยาแผนปัจจุบัน และร้อยละ 45.7 ใช้ยาสมุนไพร เกษตรกรร้อยละ 100 ของผู้ที่เลี้ยงไก่ชนใช้ยาบำรุงในการเลี้ยง โดยร้อยละ 54.8 ใช้ยาแผนปัจจุบัน และร้อยละ 45.2 ใช้ยาสมุนไพร เกษตรกรชายโกมีชีวิต เฉลี่ย กก.ละ 80.3 บาท ผู้ซื้อทั้งหมดอยู่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ชายไก่หนุ่มเป็นไก่ชนสูงสุดเฉลี่ย ตัวละ 3,260 บาท ต่ำสุดเฉลี่ยตัวละ 1,250 บาท ซึ่งร้อยละ 53.2 ผู้ซื้ออยู่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากนั้นเป็นผู้ซื้อที่อยู่นอกพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี กับผู้ซื้อจากต่างประเทศ (กัมพูชา, มาเลเซีย) ร้อยละ 33.8 และร้อยละ 10.7 ตามลำดับ ชายเป็นไก่สาวแม่พันธุ์ สูงสุดเฉลี่ยตัวละ 2,214 บาท ต่ำสุดเฉลี่ยตัวละ 1,022 บาท ซึ่งร้อยละ 36 ผู้ซื้ออยู่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากนั้นเป็นผู้ซื้อจากต่างประเทศ (กัมพูชา, มาเลเซีย) กับผู้ซื้อที่อยู่นอกพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ร้อยละ 39.3 และร้อยละ 24.7 ตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 34.3 จะขายไก่พื้นเมืองโดยมีเกษตรกรรายอื่นมาซื้อ รองลงมา ร้อยละ 28.8 ซื้อขายทางเฟสบุ๊ค, มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อ , ทางโทรศัพท์ , นำไปขายที่ตลาด และทางแอปพลิเคชันไลน์ ร้อยละ 20.5 , 10.3, 3.7 และ 2.4 ตามลำดับ ในการกำหนดราคาซื้อขายร้อยละ 38.5 เกษตรกรผู้ขายกำหนดราคาเอง รองลงมาร้อยละ 31.8 มีการต่อรองระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย นอกจากนั้นพ่อค้าคนกลางกำหนดราคา และผู้ซื้อกำหนดราคา ร้อยละ 28.5 และ 1.2 ตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 69.8 จะจำหน่ายไก่พื้นเมืองที่ฟาร์ม/คอก ของตนเอง ร้อยละ 23 มีการจัดส่งโดยบริการรับส่งเอกชน (เฉลี่ยตัวละ 500 บาท) นอกจากนั้นจัดส่งด้วยตัวเอง และ จำหน่ายที่ตลาดนัดค้าสัตว์ ร้อยละ 6.8 และ 0.4 ตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 67 มีความถี่ในการจำหน่ายไก่พื้นเมือง 1 เดือน/1 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 29.8 มีความถี่ 6 เดือน/1 ครั้ง นอกจากนั้น เดือนละ 1-5 ครั้ง และเดือนละ 5-10 ครั้ง ร้อยละ 2.8 และ 0.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การผลิต การพัฒนาสายพันธุ์ และการตลาด

(n = 400)

การผลิต การพัฒนาสายพันธุ์ และการตลาด	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเลี้ยงไก่พื้นเมืองพันธุ์อะไรมากที่สุด		
- ไก่ชนใต้ (ชนเดียว)	348	87.0
- ไก่แจ้	27	6.8
- ไก่ชนภาคกลาง เหนือ อีสาน (ชนแข็ง)	8	2.0
- ไก่เนื้อสามสายพันธุ์	10	2.5
- ลูกผสมไก่ไข่	7	1.7
- อื่นๆ	0	0
2. ท่านเลี้ยงไก่ชนสายพันธุ์อะไรมากที่สุด		
- ไก่ใต้ตระกูลสีซี	139	34.8
- ไก่ใต้ตระกูลสีต่าง	104	26.0
- ไก่ใต้ตระกูลสีเหลือง	52	13.0
- ไก่ใต้ตระกูลสีเขียว	35	8.8
- ไก่ใต้ตระกูลสีแดง	18	4.5
- ไก่ไทยภาคกลาง	3	0.8
- ไก่เปรู	2	0.3
- ลูกผสมสองสาย ใต้ เปรู	3	0.8
- ไม่ได้เลี้ยงไก่ชน	44	11.0
3. จำนวนไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรเลี้ยง		
3.1 จำนวนไก่พื้นเมืองพ่อพันธุ์ (ตัว/ราย)		
- ไม่มีพ่อพันธุ์	23	5.7
- มีพ่อพันธุ์	377	94.3
(เฉลี่ย 4 ตัว สูงสุด 30 ตัว ต่ำสุด 1 ตัว)		

ตารางที่ 5 (ต่อ) (n = 400)

การผลิต การพัฒนาสายพันธุ์ และการตลาด	จำนวน	ร้อยละ
3. จำนวนไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรเลี้ยง (ต่อ)		
3.2 จำนวนลูกไก่พื้นเมือง-ไก่พื้นเมืองรุ่นเพศผู้ (ตัว/ราย)		
- ไม่มีลูกไก่พื้นเมือง-ไก่พื้นเมืองรุ่นเพศผู้	18	4.5
- มีลูกไก่พื้นเมือง-ไก่พื้นเมืองรุ่นเพศผู้	382	95.5
(เฉลี่ย 16 ตัว) สูงสุด 120 ตัว ต่ำสุด 13 ตัว)		
3.3 จำนวนไก่พื้นเมืองแม่พันธุ์ (ตัว/ราย)		
- ไม่มีไก่พื้นเมืองแม่พันธุ์	15	3.7
- มีแม่ไก่พื้นเมือง	385	96.3
(เฉลี่ย 9 ตัว สูงสุด 45 ตัว ต่ำสุด 12 ตัว)		
3.4 จำนวนลูกไก่พื้นเมืองเพศเมีย-ไก่พื้นเมืองสาว (ตัว/ราย)		
- ไม่มีลูกไก่พื้นเมือง-ไก่พื้นเมืองสาว	34	8.5
- มีลูกไก่พื้นเมือง-ไก่พื้นเมืองสาว	366	91.5
(เฉลี่ย 25 ตัว สูงสุด 140 ตัว ต่ำสุด 10 ตัว)		
3.5 จำนวนไก่พื้นเมืองทั้งหมดที่มี (ตัว/ราย)		
- 1- 50 ตัว	193	48.3
- 51-100 ตัว	156	39.0
- 101 ตัวขึ้นไป	51	12.7
(เฉลี่ย 46 ตัว สูงสุด 500 ตัว ต่ำสุด 10 ตัว)		

ตารางที่ 5 (ต่อ)		(n = 400)	
การผลิต การพัฒนาสายพันธุ์ และการตลาด	จำนวน	ร้อยละ	
4. พ่อ-แม่พันธุ์ ของท่านได้มาจากแหล่งใด			
- ซื้อจากฟาร์มเพาะเลี้ยง	84	20.9	
- ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง	171	42.8	
- รับจากหน่วยงานราชการ	0	0	
5. ท่านมีวิธีการผสมพันธุ์ด้วยวิธีใด			
- ผสมธรรมชาติ	398	99.5	
- ผสมเทียม	2	0.5	
6. ท่านมีการนำพ่อพันธุ์มาปรับปรุงพันธุ์			
- มี	312	78.0	
- ไม่มี	88	22.0	
7. อัตราส่วนพ่อพันธุ์ต่อแม่พันธุ์ในการผสมพันธุ์			
- 1 : 2-4	256	64.0	
- 1 : 5-10	113	28.3	
- 1 : 10 ขึ้นไป	31	7.7	
8. การใช้ยาหรือเวชภัณฑ์บำรุงร่างกายของพ่อแม่พันธุ์			
- ไม่ใช้	157	39.3	
- ใช้	243	60.7	
<u>ประเภทยาที่ใช้</u>			
- ยาแผนปัจจุบัน	132	33.0	
- ยาสมุนไพร	111	27.7	
9. การใช้ยาหรือเวชภัณฑ์บำรุงร่างกายของไก่ที่เลี้ยงชน			
- ไม่ใช้	44	11	
- ใช้	356	89	
<u>ประเภทยาที่ใช้</u>			
- ยาแผนปัจจุบัน	195	48.8	
- ยาสมุนไพร	161	40.2	

ตารางที่ 5 (ต่อ)		(n=400)	
การผลิต การพัฒนาสายพันธุ์ และการตลาด	จำนวน	ร้อยละ	
10. การขายไก่พื้นเมือง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
10.1 ขายเป็นไก่มีชีวิตโดยการชั่งน้ำหนัก (เข้าโรงเชือด)	262	38.3	
(เฉลี่ยกิโลกรัมละ 80.3 บาท)			
<u>ผู้ซื้อ</u>			
- ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี	262	100	
- นอกพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี	0	0	
- ต่างประเทศ	0	0	
10.2 ขายไก่หนุ่มเป็นไก่ชน	216	31.6	
(ต่ำสุดเฉลี่ยตัวละ 1,250 บาท สูงสุด เฉลี่ยตัวละ 3,260 บาท)			
<u>ผู้ซื้อ</u>			
- ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี	115	53.2	
- นอกพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี	73	33.8	
- ต่างประเทศ (กัมพูชา,มาเลเซีย)	28	10.7	
10.3 ขายเป็นไก่สาวแม่พันธุ์	206	30.1	
(ต่ำสุดเฉลี่ยตัวละ 1,022 บาท สูงสุดเฉลี่ย 2,214 บาท)			
<u>ผู้ซื้อ</u>			
- ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี	74	36.0	
- นอกพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี	82	39.3	
- ต่างประเทศ (กัมพูชา,มาเลเซีย)	50	24.7	
11. ช่องทางการติดต่อซื้อขายไก่			
- มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อ	82	20.5	
- นำไปขายที่ตลาด	15	3.7	
- เกษตรกรรายอื่นมาซื้อ	137	34.3	
- ทางเฟสบุ๊ก	115	28.8	
- ทางโทรศัพท์	41	10.3	
- ทางไลน์	10	2.4	

ตารางที่ 5 (ต่อ)		(n = 400)	
การผลิต การพัฒนาสายพันธุ์ และการตลาด	จำนวน	ร้อยละ	
12. ใครเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขายไก่พื้นเมือง			
- เกษตรกรผู้ขายกำหนดราคาเอง			
- พ่อค้าคนกลางกำหนดราคา	154	38.5	
- ผู้ซื้อกำหนดราคา	114	28.5	
- ต่อรองระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย	5	1.2	
13. สถานที่จำหน่ายไก่พื้นเมืองของเกษตรกร	127	31.8	
- ฟาร์ม/คอก ของเกษตรกร			
- ขนส่งไปที่โรงฆ่า	279	69.8	
- จัดส่งด้วยตัวเอง	0	0	
- ตลาดนัดค้าสัตว์	27	6.8	
- จัดส่งโดยบริการรับส่งเอกชน	2	0.4	
(เฉลี่ยตัวละ 500 สูงสุดตัวละ 800 ต่ำสุด เฉลี่ยตัวละ 300 บาท)	92	23.0	
14. ความถี่ในการจำหน่ายไก่พื้นเมือง			
- 1 เดือน/1 ครั้ง	268	67.0	
- 6 เดือน/1 ครั้ง	119	29.8	
- เดือนละ 1-5 ครั้ง	11	2.8	
- เดือนละ 5-10 ครั้ง	2	0.4	
- เดือนละมากกว่า 10 ครั้งขึ้นไป	0	0	

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 87 เลี้ยงไก่พื้นเมืองประเภทไก่ชนได้สำหรับชนเดือนมากที่สุด ซึ่งเป็นไก่ชนสายพันธุ์ไก่ใต้แท้ที่อยู่ร้อยละ 97.8 แสดงว่าเกษตรกรมีความนิยมในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองที่เป็นไก่ที่มีความสามารถในการต่อสู้สอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ที่เกษตรกรร้อยละ 90.5 เคยมีการนำไก่ไปชนในสนามที่ถูกกฎหมาย อีกทั้งยังมีเงินรางวัลในการแข่งขันค่อนข้างสูง ซึ่งเงินรางวัลสูงสุดที่เกษตรกรได้รับคือ 200,000 บาท หากมีการส่งเสริมอย่างจริงจัง จะทำให้เกิดเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม สายพันธุ์ไก่ชนที่นิยมเลี้ยงส่วนใหญ่ซึ่งร้อยละ เป็นสายพันธุ์ตระกูลไก่ซี และพบว่าสายพันธุ์ดั้งเดิมซึ่งถือเป็นสัตว์พื้นเมืองประจำถิ่นของจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือเหลืองใหญ่ไชยา ไก่เขียวกาท่าฉาง และไก่ต่างบ้านนาสาร มีความนิยมที่ลดลงอาจเป็นเพราะชั้นเชิงในการต่อสู้ไม่สามารถต่อสู้กับสายพันธุ์ไก่ซีได้ ทำให้เกษตรกรนิยมเพาะและขยายพันธุ์ลดลง ทั้งนี้สายพันธุ์ไก่ใต้นอกจากจะมีความสามารถในการต่อสู้แล้ว ยังมีสีสันที่สวยงามตรงตามอุดมทัศน์หลายสายพันธุ์ เช่น เหลืองหางขาว ประดู่หางดำ เขียวเลา นกแดง ขาวซี ต่าง เป็นต้น (อภิชัย, 2541) หากเกษตรกรสามารถเพาะขยายพันธุ์ให้มีทั้งความสวยและความเก่งในตัวเดียวกัน จะทำให้ยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับไก่พื้นเมืองขึ้นอย่างมหาศาล (ปรีชา, 2556)

ในด้านการพัฒนาสายพันธุ์ เกษตรกรร้อยละ 78 มีการนำพ่อพันธุ์มาปรับปรุงพันธุ์ แสดงว่าเกษตรกรให้ความสำคัญในการพัฒนาสายพันธุ์ในฝูงของตนเอง เพื่อให้ได้ไก่ที่ตรงตามความต้องการของตลาด จึงควรเน้นการส่งเสริมให้ความรู้ด้านการปรับปรุงให้มากยิ่งขึ้น ส่วนในด้านการตลาด นอกจากเกษตรกรจะขายไก่มีชีวิตในราคาสูงเฉลี่ย กิโลกรัมละ 80.3 บาท แล้ว ยังมีการขายไก่พื้นเมืองเป็นไก่ชนเพศผู้สูงสุดเฉลี่ยตัวละ 3,260 บาท และขายไก่เพศเมียเพื่อเป็นแม่พันธุ์สูงสุดเฉลี่ยตัวละ 2,214 บาท แสดงให้เห็นว่า หากเกษตรกรมีการพัฒนาสายพันธุ์ให้มีความสามารถในการต่อสู้ควบคู่กันไปด้วยนั้น จะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้ไก่พื้นเมืองได้อีกหลายเท่าตัว และจะสอดคล้องกับการศึกษาในครั้งนี้ที่พบว่า เกษตรกรจะไม่มีปัญหาด้านการตลาด ซึ่งส่วนใหญ่จะมีเกษตรกรรายอื่นมาซื้อโดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางทำให้สามารถสร้างรายได้ให้เกษตรกรได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีช่องทางการจำหน่ายแบบออนไลน์โดยเฉพาะทางเฟสบุ๊ค ทำให้เกิดการซื้อขายกันเพิ่มมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการจำหน่ายไก่พื้นเมืองไม่ได้จำกัดอยู่ในแค่ภายในจังหวัดเพียงอย่างเดียว ยังมีการจำหน่ายไปจังหวัดอื่นๆ และส่งออกไปยังต่างประเทศ ได้แก่ประเทศกัมพูชา และประเทศมาเลเซีย ได้อีกด้วยแสดงให้เห็นถึงความนิยมในตัวไก่พื้นเมืองไก่ชนใต้เป็นอย่างมาก หากมีการส่งเสริมและให้ความรู้ในขั้นตอนการส่งออกไปยังต่างประเทศมากยิ่งขึ้นจะทำเกษตรกรมีช่องทางในการจำหน่ายไก่พื้นเมืองเพิ่มขึ้น และมีรายได้จากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองอย่างยั่งยืนต่อไป ส่งผลให้เกิดเศรษฐกิจระดับรากฐานเกิดการหมุนเวียนตั้งแต่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเปลือกสำหรับเลี้ยงไก่ชน เกษตรกรผู้ผลิตสุ่มในการชังไก่ชน ผู้ผลิตอุปกรณ์ และยาบำรุงร่างกายไก่ชนต่างๆ ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่มีการใช้ยาบำรุงร่างกายทั้งในพ่อแม่พันธุ์และในไก่ที่เลี้ยงชน รวมทั้งผู้ประกอบการรายย่อยที่ทำธุรกิจในการขนส่งเคลื่อนย้ายไก่ชน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้พบว่าเกษตรกรร้อยละ ๒๓ มีการใช้บริการรับส่งไก่ชนของเอกชน อีกทั้งเกิดธุรกิจการเปิดร้านจำหน่ายอาหารสัตว์ และอุปกรณ์ไก่ชน ตลอดจนมีผู้ประกอบการอาหารเพื่อบริโภคจากผลิตภัณฑ์ไก่พื้นเมืองซึ่งได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ 5 การได้รับการบริการ การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ

ผลการศึกษาด้านการบริการ การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ (รายละเอียดดังตารางที่ 6) พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองร้อยละ 62.3 ได้รับการและข้อมูลด้านการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองจากหน่วยงานกรมปศุสัตว์มากที่สุด รองลงมาร้อยละ 23.8 จากกลุ่มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในหมู่บ้าน และร้อยละ 7 จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./อบจ./เทศบาล) ส่วนการได้รับการเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์พบว่า ร้อยละ 69 เคยได้รับการเยี่ยมชม ที่เหลือร้อยละ 31 ไม่เคยได้รับการเยี่ยมชม สำหรับการใช้บริการด้านสุขภาพไก่พื้นเมืองจากหน่วยงานของกรมปศุสัตว์พบว่า ร้อยละ 22.7 ไม่เคยใช้บริการ ที่เหลือร้อยละ 77.3 เคยใช้บริการ โดยร้อยละ 27.4 ใช้บริการยาถ่ายพยาธิภายใน ร้อยละ 26.5 ใช้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโรค ร้อยละ 24.4 บริการวิตามินและแร่ธาตุ ร้อยละ 12 บริการยาถ่ายพยาธิภายนอก และร้อยละ 9.7 เอกสารคำแนะนำการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

สำหรับการมีส่วนร่วมสนับสนุนหน่วยงานกรมปศุสัตว์ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 73.8 ไม่มีส่วนร่วม ที่เหลือมีส่วนร่วมโดยร้อยละ 20.3 เป็นอาสาปศุสัตว์ ร้อยละ 8.7 บริจาคทรัพย์สิน/เงิน และร้อยละ 5.2 ฟาร์มสาธิตหรือแหล่งศึกษาดูงาน ส่วนการจัดทำสมุดทะเบียนฟาร์มหรือการบันทึกรายรับรายจ่ายในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองพบว่าร้อยละ 72.7 ไม่มีการบันทึก และร้อยละ 27.7 มีการบันทึก ด้านประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรพบว่าร้อยละ 56.5 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม ที่เหลือร้อยละ 43.5 เคยเข้ารับการฝึกอบรม โดยการเข้าฝึกอบรมสูงสุด 5 ครั้ง ต่ำสุด 1 ครั้ง เฉลี่ย 2.07 ครั้ง ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงไก่พื้นเมืองพบว่า ร้อยละ 30.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน ร้อยละ 24.6 จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ร้อยละ 21.2 จากอาสาปศุสัตว์ ร้อยละ 13.5 จากเอกสารคู่มือ ร้อยละ 4.4 จากโทรทัศน์ ร้อยละ 1.9 จากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน ร้อยละ 1.5 จากหอกระจายข่าว และร้อยละ 0.8 จากหนังสือพิมพ์

ตารางที่ 6 การได้รับบริการ การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ (n = 400)

การได้รับบริการ การส่งเสริม และสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ	จำนวน	ร้อยละ
1. หน่วยงานที่ให้บริการ ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง		
1.1 กรมปศุสัตว์	249	62.3
1.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./อบจ./เทศบาล)	28	7.0
1.3 เอกชน	14	3.5
1.4 สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร (ส.ป.ก.)	10	2.5
1.5 กรมส่งเสริมการเกษตร อื่นๆ (กลุ่มเกษตรกรผู้ เลี้ยงไก่พื้นเมืองในหมู่บ้าน)	95	23.8
1.6 ไม่เคยได้รับบริการจากหน่วยงานใดๆ	4	0.9
2. การเคยได้รับการเยี่ยมเยียนจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์		
- ไม่เคย	124	31.0
- เคย	276	69.0
3. การใช้บริการด้านสุขภาพไก่พื้นเมืองจากหน่วยงานของกรมปศุสัตว์		
- ไม่เคย	91	22.7
- เคย	309	77.3
<u>ชนิดที่ได้รับบริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)</u>		
- ได้รับวัคซีนป้องกันโรค	248	26.5
- ยาถ่ายพยาธิภายใน	256	27.4
- ยากำจัดพยาธิภายนอก	113	12.0
- วิตามินและแร่ธาตุ	228	24.4
- เอกสารคำแนะนำ	91	9.7
4. การมีส่วนร่วมสนับสนุนหน่วยงานกรมปศุสัตว์ของเกษตรกร		
- ไม่มีส่วนร่วม	295	73.8
- เป็นอาสาปศุสัตว์	81	20.3
- ฟาร์มสาธิต หรือแหล่งศึกษาดูงาน	21	5.2
- บริจาคทรัพย์สิน/เงิน	3	8.7

ตารางที่ 6 (ต่อ) (n = 400)

การได้รับบริการ การส่งเสริม และสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ	จำนวน	ร้อยละ
5. การจัดทำสมุดทะเบียนฟาร์ม หรือการบันทึกรายรับรายจ่ายในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง		
- ไม่ได้บันทึก	289	72.3
- ได้บันทึก	111	27.7
6. ประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง		
- ไม่เคยฝึกอบรม	226	56.5
- เคยฝึกอบรม	174	43.5
- 1 ครั้ง	86	21.5
- 2 ครั้ง	47	11.8
- 3 ครั้ง	32	8.0
- 4 ครั้งขึ้นไป	9	2.2
(เฉลี่ย 2 ครั้ง ต่ำสุด 1 ครั้ง สูงสุด 5 ครั้ง)		
7. การได้รับข้อมูลข่าวสารการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
7.1 เจ้าหน้าที่	232	24.6
7.2 เพื่อนเกษตรกรด้วยกัน	281	30.3
7.3 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน	19	1.9
7.4 อาสาปศุสัตว์ (อ.ส.ป.)	197	21.2
7.5 หอกระจายข่าวหมู่บ้าน	14	1.5
7.6 โทรทัศน์	40	4.4
7.7 เอกสาร หรือคู่มือ	125	13.5
7.8 หนังสือพิมพ์	7	0.8
7.9 ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อใดๆ	17	1.8

จากการเยี่ยมชมของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ พบว่าเกษตรกรเคยได้รับบริการจากเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ร้อยละ 69 ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้ และปัจจัยการผลิต รวมทั้งเวชภัณฑ์ต่าง ๆ อย่างไม่รู้ตามเกษตรกรอีกร้อยละ 22.7 ไม่เคยได้รับการเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ แสดงว่าการเข้าถึงของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ยังไม่ครบถ้วนทำให้เกษตรกรไม่สามารถปรึกษาหารือด้านการเลี้ยงไก่จากเจ้าหน้าที่ได้ อีกทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อาจจะไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะด้านโรคระบาดที่สำคัญ เช่นโรคไข้หวัดนก โรคนิวคาสเซิล และโรคอหิวาต์ หากเกษตรกรไม่ทราบข่าวสารและข้อมูลที่แท้จริง อาจทำให้เกิดการสับสน และมีการจัดการฟาร์มที่ไม่ตรงกับหลักความปลอดภัยทางชีวภาพได้ แต่ทั้งนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.3 มีการบันทึกรายรับ รายจ่าย ในการเลี้ยงไก่ แสดงว่าเกษตรกรเริ่มให้ความสำคัญในการจดบันทึกต้นทุนที่แท้จริงทำให้สามารถทราบถึงต้นทุนการผลิตที่แท้จริงได้ ส่งผลต่อการวางแผนเพื่อผลิตไก่ชนให้ได้กำไรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ร้อยละ 56.5 ไม่เคยเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญในการจัดอบรมให้เกษตรกรที่ยังไม่เคยเข้าร่วมการอบรม โดยเน้นอบรมในหัวข้อ การป้องกันโรค การผลิตอาหารลดต้นทุน และการจัดการฟาร์มเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

ส่วนที่ 6 ปัญหาด้านต่าง ๆ ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ผลการศึกษาปัญหาในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร (รายละเอียดดังตารางที่ 7) จำแนกปัญหาด้านต่าง ๆ ให้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเลือกตอบตามระดับปัญหา 5 ระดับ คือ ระดับมีปัญหามากที่สุด ระดับมีปัญหามาก ระดับมีปัญหาปานกลาง และระดับ มีปัญหาน้อย พบว่าเกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุด 2 ปัญหา คือ 1) อาหารมีราคาแพง (4.72) และ 2) ศัตรูทางธรรมชาติ คือ สุนัข (4.51) เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก 5 ปัญหา คือ 1) ไม่มีที่จำหน่ายวัคซีน (3.76) 2) แม่พันธุ์หายาก/ราคาแพง (3.69) 3) ขาดความรู้ในการป้องกันโรค (3.63) 4) ขาดเงินทุนในการสร้างโรงเรือน (3.61) และ 5) พ่อพันธุ์หายาก/ราคาแพง (3.43) เกษตรกรมีปัญหาในระดับปานกลาง 12 ปัญหา คือ 1) อุปกรณ์ไม่เพียงพอ (3.40) 2) ขาดความรู้ด้านการปรับปรุงพันธุ์ (3.29) 3) ราคาไม่แน่นอน (3.18) 4) อาหารคุณภาพไม่ดี (3.18) 5) เลี้ยงไม่คุ้มทุน (3.16) 6) ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา 7) ศัตรูทางธรรมชาติสูง (3.09) 8) อาหารหาซื้อยาก (3.06) 9) ไม่มีตลาดจำหน่าย (3.06) 10) พ่อค้ารับซื้อ มีน้อย (3.05) 11) ศัตรูทางธรรมชาติแมว (3.05) 12) ตลาดอยู่ห่างไกล (3.02) นอกนั้นอยู่ในระดับมีปัญหาน้อย 6 ปัญหา ได้แก่ 1) ไม่มีตลาดนัด (2.96) 2) ศัตรูทางธรรมชาติหนู (2.84) 3) น้ำไม่สะอาด (2.42) 4) ขาดแคลนน้ำ (2.35) 5) การจัดการฟาร์มเข้าสู่ระบบมาตรฐาน (2.13) และ 6) การจัดการของเสียในฟาร์ม (2.06) ในส่วนของการให้เกษตรกรเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาพบว่า ปัญหาที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 คือการควบคุมและป้องกันโรค (ร้อยละ 26.25) ลำดับที่ 2 คือโรงเรือนและอุปกรณ์ (ร้อยละ 24.25) ลำดับที่ 3 คือพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ (ร้อยละ 22.75) ลำดับที่ 4 คือ อาหารและการให้อาหาร (ร้อยละ 22.0) ลำดับที่ 5 คือ การตลาด (ร้อยละ 22.0) ลำดับที่ 6 คือ น้ำให้ไก่กิน (ร้อยละ 25.5) ลำดับที่ 7 คือ วิธีการจัดการเลี้ยงดูไก่พื้นเมืองระยะต่าง ๆ (ร้อยละ 23.25) และลำดับสุดท้ายคือ มลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน (ร้อยละ 44.5)

จากการศึกษาเปรียบเทียบระดับปัญหาและระดับความต้องการส่งเสริม ตามขนาดฟาร์ม ระหว่างฟาร์มที่เลี้ยงน้อยกว่า 50 ตัว กับขนาดฟาร์มที่มากกว่า 50 ตัว พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีประเด็นที่มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มี 2 ประเด็นคือ โรงเรือนและอุปกรณ์ และปัญหาด้านน้ำให้ไก่กิน และประเด็นปัญหาที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีประเด็นเดียวคือ อาหารและการให้อาหาร ส่วนประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ พันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ การควบคุมและป้องกันโรค การตลาด คัดรูทางธรรมชาติ และมลภาวะที่ส่งผลต่อชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 7 ร้อยละของเกษตรกร และระดับของปัญหา โดยจำแนกตามปัญหาด้านต่างๆ ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (n = 400)

ปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	ระดับความสำคัญ (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา Mean \pm SD	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. โรงเรือนและอุปกรณ์							
1.1 ขาดเงินทุนในการสร้างโรงเรือน	20.0	35.5	33.5	7.0	4.0	3.61 \pm 1.01	มาก
1.2 อุปกรณ์ไม่เพียงพอ	10.8	37.5	39.3	8.5	4.0	3.40 \pm 0.93	ปานกลาง
2. พันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์							
2.1 พ่อพันธุ์หายาก/ราคาแพง	11.0	38.0	35.3	11.3	4.5	3.43 \pm 0.98	มาก
2.2 แม่พันธุ์หายาก/ราคาแพง	8.5	39.0	35.0	12.3	5.3	3.69 \pm 0.97	มาก
2.3 ขาดความรู้ด้านการปรับปรุงพันธุ์	8.8	33.5	40.8	11.8	5.3	3.29 \pm 0.96	ปานกลาง
3. อาหารและการให้อาหาร							
3.1 อาหารมีราคาแพง	42.3	29.3	13.8	10.5	4.3	4.72 \pm 0.98	มากที่สุด
3.2 อาหารคุณภาพไม่ดี	6.0	34.3	37.0	17.5	5.3	3.18 \pm 0.97	ปานกลาง
3.3 อาหารหาซื้อยาก	5.3	30.0	36.5	21.8	6.5	3.06 \pm 0.59	ปานกลาง
4. ปัญหาด้านน้ำให้ไก่กิน							
4.1 ขาดแคลนน้ำ	3.3	17.0	29.0	27.8	23.0	2.35 \pm 0.36	น้อย
4.2 น้ำไม่สะอาด	2.8	15.3	30.8	30.0	21.3	2.42 \pm 0.41	น้อย
5. การควบคุมและป้องกันโรค							
5.1 ไม่มีที่จำหน่ายวัคซีน	2.8	38.0	22.8	15.3	8.5	3.76 \pm 0.75	มาก
5.2 ขาดความรู้ในการป้องกันโรค	7.5	38.0	28.5	21.0	5.0	3.63 \pm 0.73	มาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)		(n = 400)					
ปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	ระดับความสำคัญ (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา Mean ± SD	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
6. การตลาด							
6.1 ด้านราคา							
- เลี้ยงไม่คุ้มทุน	6.8	32.3	37.8	16.5	6.8	3.16 ± 0.73	ปานกลาง
- ราคาไม่แน่นอน	7.0	31.8	38.3	16.0	7.0	3.18 ± 0.75	ปานกลาง
- ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา	7.0	31.5	38.3	16.0	7.2	3.15 ± 0.73	ปานกลาง
6.2 ด้านการจำหน่าย							
- ไม่มีตลาดจำหน่าย	4.8	31.8	38.5	14.5	10.5	3.06 ± 0.68	ปานกลาง
- ตลาดอยู่ห่างไกล	4.3	27.3	43.3	16.8	8.5	3.02 ± 0.68	ปานกลาง
- พ่อค้ารับซื้อมีน้อย	6.8	27.8	38.5	18.8	8.3	3.05 ± 0.67	ปานกลาง
- ไม่มีตลาดนัด	5.0	26.8	39.0	17.8	11.5	2.96 ± 0.52	น้อย
7. ศัตรูทางธรรมชาติ							
- สุนัข	31.5	29.0	28.0	7.5	4.0	4.51 ± 0.68	มากที่สุด
- แมว	9.8	21.0	41.5	19.8	8.0	3.05 ± 0.68	ปานกลาง
- หนู	7.0	17.3	39.0	25.8	11.0	2.84 ± 0.67	น้อย
- งู	11.8	20.8	39.8	19.8	8.0	3.09 ± 0.52	ปานกลาง
8. มลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน							
8.1 การกำจัดของเสียภายในฟาร์ม	3.3	22.0	25.3	40.8	8.8	2.06 ± 0.97	น้อย
8.2 การจัดการฟาร์มเข้าสู่ระบบ	5.5	20.0	33.0	44.0	7.5	2.13 ± 0.79	น้อย
มาตรฐาน							
เฉลี่ย						2.96 ± 0.86	ปานกลาง

จากการศึกษาด้านปัญหาในการเลี้ยงไก่ของเกษตรกร พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาในระดับปานกลาง และระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่าเมื่อเกษตรกรพบปัญหาต่างๆในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเกษตรกรมีศักยภาพพอที่จะจัดการปัญหาได้ด้วยตัวเอง ปัญหาที่พบในระดับมากที่สุดคือ อาหารสัตว์มีราคาแพง (4.72) ทั้งนี้เป็นเพราะเกษตรกรเริ่มหันมาใช้อาหารสำเร็จรูปเสริมให้ไก่พื้นเมืองกินมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ดนัยศักดิ์ และสายญาติ (2558) พบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดระยองคือ อาหารสัตว์มีราคาแพง ในขณะที่ สุวิช และคณะ (2556) พบว่า เกษตรกรมีการเสริมอาหารสำเร็จรูปให้ไก่พื้นเมืองร้อยละ 55.6 เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเจริญเติบโต และช่วยให้พ่อแม่พันธุ์ สามารถผสมพันธุ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งโดยภาพรวมเกษตรกรไม่มีปัญหาในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ส่วนปัญหาที่พบมากที่สุดอีกปัญหาหนึ่งคือ ศัตรูทางธรรมชาติคือสุนัข ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้พบว่าเกษตรกรมีการสูญเสียจากสุนัขมากที่สุด ดังนั้นเกษตรกรจึงต้องปรับระบบการเลี้ยงให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้นโดยการทำรั้วให้สามารถป้องกันสุนัขได้ แต่ลำพังเกษตรกรเองอาจจะไม่มีกำลังเพียงพอที่จะมีงบประมาณลงทุนในการสร้างรั้วดังกล่าว ภาครัฐจึงควรสนับสนุนงบประมาณในด้านนี้ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อเกษตรกรจะลดความสูญเสียจากการเลี้ยงเพิ่มกำไรให้มากยิ่งขึ้น ส่วนปัญหาที่เกษตรกรพบมากคือ ไม่มีที่จำหน่ายวัคซีน (3.76) และ ขาดความรู้ในการป้องกันโรค (3.63) ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้เกษตรกรให้ความสำคัญในด้านป้องกันโรคเป็นลำดับแรก แสดงว่าเกษตรกรยังพบปัญหาด้านโรคระบาดอย่างต่อเนื่องจึงต้องเน้นการให้ความรู้ และสนับสนุนวัคซีนป้องกันโรคต่าง ๆ ตลอดจนแนะนำวิธีการทำวัคซีนอย่างถูกต้องเพื่อเกษตรกรจะลดความสูญเสียจากโรคต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 7 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

ผลการศึกษาความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร (รายละเอียดดังตารางที่ 8) จำแนกความต้องการความรู้ด้านต่าง ๆ ให้เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างเลือกตอบตามระดับความต้องการ 5 ระดับ คือ ต้องการมากที่สุด ต้องการมาก ต้องการปานกลาง ต้องการน้อย และต้องการน้อยที่สุด พบว่า เกษตรกรมีความต้องการความรู้มากที่สุดคือความรู้เรื่องโรคต่าง ๆ (4.8) และวิธีการจัดประกวดไก่สวยงาม (4.7) พบความต้องการระดับมากได้แก่ วิธีการปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์ (3.87) การบริหารและจัดการกลุ่ม (3.81) วิธีการสร้างโรงเรือนแบบต่าง ๆ (3.75) ลักษณะของฟาร์มมาตรฐาน (3.74) การแข่งขันไก่ชน (3.61) การขออนุญาตเคลื่อนย้าย (3.58) และต้องการในระดับปานกลาง ได้แก่ การทำวัคซีน (3.44) วิธีการเลือกซื้อแม่พันธุ์ไก่พื้นเมือง (3.37) การรักษาโรคโดยใช้ยาแผนปัจจุบัน (3.36) การรักษาโรคโดยใช้สมุนไพร (3.34) วิธีผสมอาหารใช้เอง (3.34) การเลือกซื้อวัตถุดิบ (3.32) วิธีการเลือกซื้อพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมือง (3.31) การจัดตั้งตลาดนัด (3.28) ช่องทางจำหน่าย (3.28) กองทุนยาสัตว์ประจำกลุ่มหรือหมู่บ้าน (3.25) วิธีการจัดตั้งกลุ่ม (3.23) การใช้ยาสัตว์ตามข้อกำหนดมาตรฐาน (3.20) วิธีการจัดการเลี้ยงดูไก่พื้นเมืองระยะต่าง ๆ (3.16) บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม (3.09) เกณฑ์การตัดสินไก่สวยงาม (3.07) การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย (2.99) และการบันทึกทะเบียนประวัติไก่พื้นเมือง (2.92) ในส่วนการให้เกษตรกรลำดับความต้องการในการส่งเสริมพบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมลำดับที่ 1 คือพันธุ์ไก่พื้นเมือง (ร้อยละ 37.5) ลำดับที่ 2 คือ วิธีการจัดการเลี้ยงดูไก่พื้นเมืองระยะต่าง ๆ (ร้อยละ 20.7) ลำดับที่ 3 คือ การป้องกันและรักษาโรค (ร้อยละ 22.25) ลำดับที่ 4 คือ การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง (ร้อยละ 33.75) ลำดับที่ 5 คือ การจัดประกวด/แข่งขัน (ร้อยละ 25) ลำดับที่ 6 คือ การจัดทำมาตรฐานไก่พื้นเมือง (ร้อยละ 18.75) ลำดับที่ 7 คือ กองทุนยาสัตว์ประจำกลุ่ม/หมู่บ้าน (ร้อยละ 27.75) ลำดับที่ 8 คือ การจัดการฟาร์ม (ร้อยละ 20.75) ลำดับที่ 9 คือ อาหารไก่พื้นเมือง (ร้อยละ 29.5) ลำดับที่ 10 คือ การสร้างโรงเรือนไก่พื้นเมือง (ร้อยละ 25) ลำดับที่ 11 คือ การปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์ (ร้อยละ 25.5) และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการตลาด (ร้อยละ 26.5)

จากการศึกษาเปรียบเทียบระดับความต้องการส่งเสริม ตามขนาดฟาร์ม ระหว่างฟาร์มที่เลี้ยงน้อยกว่า 50 ตัว กับขนาดฟาร์มที่มากกว่า 50 ตัว พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีประเด็นความต้องการส่งเสริมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ 0.01 4 ประเด็นคือ การจัดประกวด/แข่งขัน กองทุนยาสัตว์ประจำกลุ่ม/หมู่บ้านการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง และมีระดับความต้องการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในประเด็นเดียวคือ การจัดการฟาร์ม ส่วนประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ พันธุ์ไก่พื้นเมือง การสร้างโรงเรือนไก่พื้นเมือง วิธีการจัดการเลี้ยงดูไก่พื้นเมืองระยะต่าง ๆ อาหารไก่พื้นเมือง การป้องกันและรักษาโรค การจัดทำมาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมือง และด้านการตลาด มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 8 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

(n = 400)

ความต้องการส่งเสริมด้านต่างๆ	ปัญหาของเกษตรกร (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา	
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	Mean \pm SD	แปลความหมาย
1. พันธุ์ไก่พื้นเมือง						3.51 \pm 0.89	
1.1 วิธีเลือกซื้อแม่พันธุ์ไก่พื้นเมือง	9	35.5	43.5	7.5	4.5	3.37 \pm 0.91	ปานกลาง
1.2 วิธีเลือกซื้อพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมือง	6.8	34.3	46.3	8.8	4.0	3.31 \pm 0.86	ปานกลาง
1.3 วิธีการปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์	7.2	43.0	33.3	11.8	4.8	3.87 \pm 0.92	มาก
2. การสร้างโรงเรือนไก่พื้นเมือง						3.75 \pm 0.88	
2.1 วิธีการสร้างโรงเรือนแบบต่างๆ	5.0	44.3	29.8	17.3	3.8	3.75 \pm 0.88	มาก
3. การจัดการฟาร์ม						2.96 \pm 0.90	
3.1 การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	3.0	24.8	44.8	23.0	4.5	2.99 \pm 0.88	ปานกลาง
3.2 การบันทึกทะเบียนประวัติไก่พื้นเมือง	3.0	23.3	42.3	25.3	6.3	2.92 \pm 0.92	ปานกลาง
4. วิธีการจัดการและเลี้ยงดูไก่พื้นเมืองระยะต่างๆ						3.16 \pm 0.92	
4.1 การเลี้ยงดูอนุบาลลูกไก่	4.5	34.0	41.8	15.0	4.8	3.19 \pm 0.91	ปานกลาง
4.2 การเลี้ยงดูไก่พื้นเมืองรุ่นหนุ่มสาว	4.5	31.3	42.0	17.8	4.5	3.14 \pm 0.92	ปานกลาง
4.3 การเลี้ยงดูพ่อพันธุ์-แม่พันธุ์	4.8	31.5	43.0	16.0	4.8	3.16 \pm 0.92	ปานกลาง
5. การปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์						3.16 \pm 0.98	
5.1 หลักการปรับปรุงพันธุ์	8.3	32.3	39.5	14.5	5.5	3.23 \pm 0.98	ปานกลาง
5.2 การผสมเทียม	10.5	28.0	29.8	23.5	8.3	3.09 \pm 0.97	ปานกลาง
6. อาหารไก่พื้นเมือง						3.33 \pm 0.96	
6.1 วิธีผสมอาหารใช้เอง	10.0	34.5	38.8	12.5	4.3	3.34 \pm 0.96	ปานกลาง
6.2 การเลือกซื้อวัตถุดิบ	9.5	34.3	39.8	12.0	4.5	3.32 \pm 0.96	ปานกลาง
7. การป้องกันและรักษาโรค						3.86 \pm 0.74	
7.1 การทำวัคซีน	16.0	32.3	35.5	11.8	4.5	3.44 \pm 0.74	ปานกลาง
7.2 ความรู้เรื่องโรคต่างๆ	36.3	31.5	15.0	13.0	4.3	4.80 \pm 0.71	มากที่สุด
7.3 การรักษาโรค โดยใช้ยาแผนปัจจุบัน	15.3	31.5	33.5	13.5	6.3	3.36 \pm 0.76	ปานกลาง
7.4 การรักษาโรค โดยใช้สมุนไพร	14.5	30.0	36.0	14.5	5.0	3.35 \pm 0.76	ปานกลาง

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(n = 400)

ความต้องการส่งเสริมด้านต่างๆ	ปัญหาของเกษตรกร (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา Mean \pm SD	แปล ความหมาย
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
8. กองทุนยาสัตว์ประจำกลุ่ม หรือหมู่บ้าน						3.25 \pm 0.96	
8.1 วิธีจัดการกองทุนยาสัตว์	8.5	31.5	40.5	15.0	4.5	3.25 \pm 0.96	ปานกลาง
9. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง						3.38 \pm 0.95	
9.1 วิธีการจัดตั้งกลุ่ม	7.0	29.5	46.0	14.0	3.5	3.23 \pm 0.89	ปานกลาง
9.2 การบริหารและการจัดการกลุ่ม	5.5	44.8	27.5	17.3	5.0	3.81 \pm 0.92	มาก
9.3 บทบาท และหน้าที่ของสมาชิก	5.0	28.7	42.8	16.8	6.8	3.09 \pm 0.95	ปานกลาง
10. การจัดทำมาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมือง						3.47 \pm 0.94	
10.1 ลักษณะของมาตรฐานฟาร์ม	7.5	40.0	35.5	13.0	4.0	3.74 \pm 0.94	มาก
10.2 การใช้ยาสัตว์ตามข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์ม	4.3	37.5	36.5	17.0	4.8	3.20 \pm 0.94	ปานกลาง
10.3 วิธีการจัดการสิ่งแวดล้อมฟาร์ม	5.5	34.8	38.8	16.3	4.8	3.20 \pm 0.93	ปานกลาง
11. ด้านการตลาด						3.38 \pm 0.94	
11.1 การขออนุญาตเคลื่อนย้าย	7.8	36.8	35.5	16.5	3.5	3.58 \pm 0.95	มาก
11.2 การจัดตั้งตลาดนัด	6.8	37.3	37.3	15.0	3.8	3.28 \pm 0.93	ปานกลาง
11.3 ช่องทางจำหน่าย	7.5	34.8	40.3	13.3	4.3	3.28 \pm 0.94	ปานกลาง
12. การจัดการประกวด						3.79 \pm 1.06	
12.1 วิธีการจัดการประกวดไก่สวยงาม	34.0	26.3	23.8	9.8	6.3	4.70 \pm 1.05	มากที่สุด
12.2 เกณฑ์การตัดสินไก่สวยงาม	8.5	25.0	38.3	21.3	7.0	3.07 \pm 1.04	ปานกลาง
12.3 การแข่งขันไก่ชน	9.5	35.5	27.8	19.3	8.3	3.61 \pm 1.08	มาก
ค่าเฉลี่ย						3.20 \pm 0.92	ปานกลาง

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง มีความต้องการความรู้มากที่สุดคือ ความรู้เรื่องโรคต่าง ๆ เนื่องจากในปัจจุบันมีโรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ทั้งในคนและสัตว์ หรือจากสัตว์สู่คนค่อนข้างมาก เกษตรกรจึงต้องการความรู้เพื่อนำไปใช้ในการเลี้ยงไก่เพื่อลดความสูญเสีย ส่วนความต้องการความรู้ในระดับมากที่สุดอีกด้านหนึ่งคือ การจัดการประกวดไก่สวยงาม เนื่องจากในจังหวัดสุราษฎร์ธานียังไม่เคยมีการจัดการประกวดไก่พื้นเมืองสวยงามมาก่อน เกษตรกรจึงต้องการมีความรู้ในการส่งไก่เข้าประกวดซึ่งหากมีการส่งเสริมอย่างจริงจัง ทำให้ไก่ตัวไหนของเกษตรกรได้รับรางวัลไก่สวยงามก็จะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้ไก่นั้นได้อีกหลายเท่าตัว และเกษตรกรยังให้ความสำคัญกับการต้องการความส่งเสริมเป็นลำดับแรก คือ ด้านสายพันธุ์ไก่พื้นเมืองซึ่งแสดงว่าเกษตรกรมีความสนใจและให้ความสำคัญในการอนุรักษ์และพัฒนาสายพันธุ์ไก่พื้นเมือง รวมทั้งด้านการจัดการเลี้ยงดู ตลอดจนการป้องกันและรักษาโรคต่าง ๆ ทั้งนี้เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมในด้านอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลางทั้งนี้จากผลการศึกษาการการได้รับบริการและการส่งเสริมจากกรมปศุสัตว์ในครั้งนี้พบว่า เกษตรกรร้อยละ 69 ได้รับการเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จึงมีความต้องการความรู้ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความรู้กับเกษตรกรในด้านดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเกษตรกรในการผลิตไก่พื้นเมืองให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งควรเน้นส่งเสริมด้านการแข่งขันไกชน ตลอดจนเน้นการส่งเสริมในด้านการประกวดไก่สวยงามซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในการพัฒนาสายพันธุ์ ให้ตรงตามมาตรฐานสายพันธุ์ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ให้ไก่พื้นเมือง โดยเฉพาะไก่พื้นเมืองประจำถิ่นภาคใต้สามารถดำรงอยู่คู่ประเทศไทยสืบไป

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผล

การศึกษาสภาพการผลิตและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบสภาพการเลี้ยง สภาพปัญหา รวมถึงทราบความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง ในด้านต่าง ๆ สามารถสรุปผลการศึกษาดำเนินการและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. สภาพการผลิตไก่พื้นเมือง และลักษณะพื้นฐานทางสังคมของเกษตรกร

1.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองร้อยละ 71.7 เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด มีอาชีพหลักคือ ทำสวน มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน มีประสบการณ์เลี้ยงไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 15 ปี

1.2 สภาพการเลี้ยงและการให้อาหาร พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรเลี้ยงไก่พื้นเมืองไว้ขายเป็นไก่ชนมากที่สุด รองลงมาคือ เลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือน โรงเรือนที่เกษตรกรใช้เลี้ยงไก่พื้นเมืองจะแยกจากตัวบ้าน ไม่มีเกษตรกรรายใดที่มีโรงเรือนอยู่ใต้ถุนบ้าน ร้อยละ 96.2 ไม่มีรั้วป้องกันสุนัข มีรูปแบบการเลี้ยงแบบกึ่งขังกึ่งปล่อยมากที่สุด โดยเกษตรกรทั้งหมดจะมีอุปกรณ์ใส่อาหารและน้ำ อาหารที่ให้ไก่กิน ร้อยละ 43 มาจากอาหารวัตถุดิบล้วน ๆ เช่น ข้าวเปลือก ข้าวโพด และมีการเสริมอาหารสำเร็จรูปเป็นครั้งคราว วิธีการให้อาหารส่วนใหญ่ร้อยละ 69.8 เกษตรกรจะใส่ภาชนะให้กิน และร้อยละ 30.2 จะหว่านบนพื้น/ลาน

1.3 การป้องกันและรักษาโรค พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการป้องกันโรคโดยการทำวัคซีน ได้แก่ วัคซีนนิวคาสเซิล ช่วงอายุที่ทำเฉลี่ย 10.5 วัน โดยวิธีหยอดตา , วัคซีนหลอดลมอักเสบ ช่วงอายุที่ทำเฉลี่ย 10.8 วันโดยวิธีหยอดตา , วัคซีนอหิวาต์ ช่วงอายุที่ทำเฉลี่ย 50 วัน วิธีทำฉีดหน้าอก และวัคซีนฝีดาษ ช่วงอายุที่ทำเฉลี่ย 42.4 วัน วิธีทำแทงฝังฉีดปีก ส่วนใหญ่มีการกำจัดพยาธิภายในโดยวิธีกำจัดพยาธิ โดยใช้ยาแผนปัจจุบันและยาสมุนไพร การตายของไก่พื้นเมืองในรอบปีที่ผ่านมา ร้อยละ 58.8 มีการตาย สาเหตุการตาย ร้อยละ 80.4 เกิดจากศัตรูตามธรรมชาติ (สุนัขกัด) มากที่สุด กรณีไก่พื้นเมืองเจ็บป่วยหรือมีปัญหาด้านสุขภาพพบว่า ร้อยละ 59.3 ไปปรึกษาร้านขายยาสัตว์ และเมื่อไก่เจ็บป่วยร้อยละ 78 รักษาเอง

1.4 ด้านการผลิต การพัฒนาสายพันธุ์ และการตลาด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 87 เลี้ยงไก่ชนได้ (ชนเคียว) ตระกูลสีซีจะนิยมเลี้ยงมากที่สุด จำนวนไก่พื้นเมืองที่เลี้ยง สูงสุด 500 ตัว ต่ำสุด 10 ตัว เฉลี่ย 46 ตัว พ่อ-แม่พันธุ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.8 ได้มาจากญาติพี่น้องเพื่อนฝูงและไม่มีเกษตรกรรายใดที่เคยได้รับพ่อพันธุ์จากราชการ ร้อยละ 99.5 จะใช้วิธีการผสมแบบธรรมชาติ ส่วนใหญ่เกษตรกร ร้อยละ 78 มีการนำพ่อพันธุ์มาปรับปรุงพันธุ์ อัตราส่วนพ่อพันธุ์ ต่อแม่พันธุ์ในการผสมพันธุ์คือ 1 : 2-4 ทำให้ได้ลูกไก่ทั้งเพศผู้และเพศเมีย สำหรับด้านการตลาดเกษตรกรร้อยละ 34.3 จะขายไก่พื้นเมืองโดยมีเกษตรกรรายอื่นมาซื้อ รองลงมาร้อยละ 28.8 ซื้อขายทางเฟสบุ๊ก, เกษตรกรขายไก่มีชีวิตแบบชั่งกิโลเพื่อบริโภค เฉลี่ย กก.ละ 80.3 บาท ผู้ซื้อทั้งหมดอยู่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขายไก่หนุ่มเป็นไก่ชนสูงสุดเฉลี่ย ตัวละ 3,260 บาท ต่ำสุดเฉลี่ยตัวละ 1,250 บาท ซึ่งร้อยละ 53.2 ผู้ซื้ออยู่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากนั้นเป็นผู้ซื้อที่อยู่นอกพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี กับผู้ซื้อจากต่างประเทศ (กัมพูชา, มาเลเซีย) ร้อยละ 33.8 และร้อยละ 10.7 ตามลำดับขายเป็นไก่สาวแม่พันธุ์ สูงสุดเฉลี่ยตัวละ 2,214 บาท ต่ำสุดเฉลี่ยตัวละ 1,022 บาท ซึ่งร้อยละ 36 ผู้ซื้ออยู่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากนั้นเป็นผู้ซื้อจากต่างประเทศ (กัมพูชา, มาเลเซีย) กับผู้ซื้อที่อยู่นอกพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ร้อยละ 39.3 และร้อยละ 24.7 ตามลำดับเกษตรกรร้อยละ 69.8 จะจำหน่ายไก่พื้นเมืองที่ฟาร์ม/คอก ของตนเอง ร้อยละ 23 มีการจัดส่งโดยบริการรับส่งเอกชน (เฉลี่ยตัวละ 500 บาท) นอกจากนั้นจัดส่งด้วยตัวเอง เกษตรกรร้อยละ 67 มีความถี่ในการจำหน่ายไก่พื้นเมือง 1 เดือน/1 ครั้ง

1.5 ด้านการได้รับบริการส่งเสริมจากหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองได้รับบริการและข้อมูลด้านการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองจากหน่วยงานกรมปศุสัตว์มากที่สุด และพบว่าร้อยละ 69 มีเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์เข้าเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ ส่วนใหญ่ได้รับบริการด้านสุขภาพโดยการได้รับวัคซีนป้องกันโรค และเวชภัณฑ์ต่าง ๆ เกษตรกรร้อยละ 72.7 มีการบันทึกรายรับรายจ่ายในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ส่วนการเข้ารับการอบรมของเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 56.5 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม โดยการเข้าฝึกอบรม เฉลี่ย 2 ครั้ง ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงไก่พื้นเมืองพบว่า ร้อยละ 30.3 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน

จากการศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรจะเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อเป็นอาชีพเสริมจากการทำการเกษตรอื่น ๆ คือทำสวน ทำไร่ ทำนา ซึ่งเป็นอาชีพเสริมที่สามารถสร้างรายได้เป็นอย่างดี และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่เป็นสวนยาง สวนผลไม้ หรือไร่นาต่าง ๆ เนื่องจากไก่พื้นเมืองต้องการพื้นที่ และสามารถหากินเองตามธรรมชาติได้อีกทั้งยังมีความแข็งแรง เลี้ยงง่าย ฝึกลูกและเลี้ยงลูกเองได้ มีภูมิต้านทานโรคได้ดี หากเกษตรกรได้รับความรู้ด้านวิชาการต่าง ๆ ในการเลี้ยง ควบคุมและผสมผสานไปกับประสบการณ์หรือภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดต่อกันมา จะทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองได้ ในที่สุด ซึ่งนอกจากเนื้อของไก่พื้นเมืองจะมีรสชาติดี เป็นที่นิยมบริโภคของประชาชนทั่วไปแล้ว ยังมีความสามารถในชั้นเชิงการต่อสู้ สามารถฝึกฝนให้เป็นไก่ในเกมส์กีฬาได้ อีกทั้งยังมีสีสันที่หลากหลายสวยงาม ส่งผลให้เกิดการเพิ่มมูลค่าในตัวเองได้เป็นอย่างดี หากรัฐบาลมีการส่งเสริมอย่างจริงจัง และมีการวางแผนการพัฒนาไก่พื้นเมืองให้เป็นอาชีพของเกษตรกรรายย่อยอย่างเป็นระบบ ก็จะสามารถเป็นรายได้ให้เกษตรกรในยามที่ผลผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ มีราคาตกต่ำ หรือในยามหน้าแล้งที่ไม่สามารถเพาะปลูกพืชต่าง ๆ ได้ โดยเน้นการพัฒนาสายพันธุ์ให้โตเร็ว อัตราการแลกอาหารเป็นน้ำหนักต่ำ อีกทั้งยังมีความสวยและความเก่งในตัวเดียวกัน ก็จะเป็นที่นิยมของลูกค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศแถบตะวันออกกลางได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย บาร์เรน คูเวต และประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียง กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เป็นต้น (ปรารธนา, 2554) อีกทั้งยังเกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเปลือกสำหรับเลี้ยงไก่ชน เกษตรกรผู้ผลิตสุ่มในการชั่งไก่ชน ผู้ผลิตอุปกรณ์ และยาบำรุงร่างกายไก่ชนต่าง ๆ ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้พบว่าส่วนใหญ่มีการใช้จ่ายบำรุงร่างกายทั้งในพ่อแม่พันธุ์ และในไก่ที่เลี้ยงชน รวมทั้งผู้ประกอบการรายย่อยที่ทำธุรกิจในการขนส่งเคลื่อนย้ายไก่ชน

2. ปัญหาต่าง ๆ ในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับมากที่สุด 2 ปัญหา คือ 1) อาหารมีราคาแพง (4.72) และ 2) ศัตรูทางธรรมชาติ คือ สุนัข (4.51) เกษตรกรมีปัญหาในระดับมาก 5 ปัญหา คือ 1) ไม่มีที่จำหน่ายวัคซีน (3.76) 2) แม่พันธุ์หายาก/ราคาแพง (3.69) 3) ขาดความรู้ในการป้องกันโรค (3.63) 4) ขาดเงินทุนในการสร้างโรงเรือน (3.61) และ 5) พ่อพันธุ์หายาก/ราคาแพง นอกนั้นเป็นปัญหาในระดับปานกลาง และน้อยในส่วนของ การให้เกษตรกรเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาพบว่า ปัญหาที่มีความสำคัญลำดับที่ 1 คือการควบคุมและป้องกันโรค (ร้อยละ 26.25) ลำดับที่ 2 คือโรงเรือนและอุปกรณ์ (ร้อยละ 24.3) ลำดับที่ 3 คือพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ (ร้อยละ 22.75) ลำดับที่ 4 คือ อาหารและการให้อาหาร (ร้อยละ 22.0) ลำดับที่ 5 คือ การตลาด (ร้อยละ 22.0) จากปัญหาดังกล่าว เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์สามารถส่งเสริมให้เกษตรกรหาวัตถุดิบต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น หยวกกล้วย กากมะพร้าว การเพาะปลวก เป็นต้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของไก่เมื่อเลี้ยงเป็นจำนวนมากขึ้น ดังนั้นรัฐบาลควรมีมาตรการในการลดราคาอาหารสัตว์สำเร็จรูปลงอย่างน้อยก็โลกรัมละ 50 สตางค์ หรือลดภาษีนำเข้าวัตถุดิบต่าง ๆ

เช่น ข้าวโพด กากถั่วเหลือง เป็นต้น เพื่อเป็นการลดภาระต้นทุนค่าอาหารสัตว์ของเกษตรกรทำให้เกษตรกรมีกำไรจากการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันเกษตรกรหันมาให้ความสำคัญกับโภชนาที่ไก่จะได้รับมากขึ้นจึงต้องมีการเสริมอาหารสำเร็จรูปจากร้านขายอาหารสัตว์ซึ่งมีราคาแพง และจากปัญหาความสูญเสียจากสุนัข ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อให้เกษตรกรจัดทำรั้วเพื่อป้องกันสุนัข นอกจากนี้ควรเน้นการให้ความรู้ด้านการปรับปรุงพันธุ์การป้องกันโรค การกระจายวัคซีนไปยังกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ โดยอาศัยการรวมกลุ่มของเกษตรกรเกิดการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรอย่างสม่ำเสมอ

จากการศึกษาเปรียบเทียบระดับปัญหาตามขนาดฟาร์ม ระหว่างฟาร์มที่เลี้ยงน้อยกว่า 50 ตัว กับขนาดฟาร์มที่มากกว่า 50 ตัว พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีปัญหาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มี 2 ประเด็นคือ โรงเรือนและอุปกรณ์ และปัญหาด้านน้ำให้ไก่กิน ส่วนประเด็นปัญหาที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีประเด็นเดียวคือ อาหารและการให้ ส่วนประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ พันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ การควบคุมและป้องกันโรค การตลาด ศัตรูทางธรรมชาติและมลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าเกษตรกรมีความต้องการความรู้มากที่สุดคือความรู้เรื่องโรคต่างๆ (4.8) และวิธีการจัดประกวดไก่สวยงาม (4.7) พบความต้องการระดับมากได้แก่ วิธีการปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์ (3.87) การบริหารและจัดการกลุ่ม (3.81) วิธีการสร้างโรงเรือนแบบต่าง ๆ (3.75) ลักษณะของฟาร์มมาตรฐาน (3.74) การแข่งขันไก่ชน (3.61) การขออนุญาตเคลื่อนย้าย (3.58) นอกนั้นมีความต้องการส่งเสริมในระดับปานกลาง ส่วนการให้เกษตรกรลำดับความต้องการในการส่งเสริมพบว่า เกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมลำดับที่ 1 คือพันธุ์ไก่พื้นเมือง (ร้อยละ 37.5) ลำดับที่ 2 คือ วิธีการจัดการเลี้ยงดูไก่พื้นเมืองระยะต่าง ๆ จากผลการศึกษาแสดงว่าเกษตรกรยังมีความต้องการความรู้ในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านการป้องกันและรักษาโรค ด้านการจัดประกวดไก่สวยงาม และการพัฒนาสายพันธุ์ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญในหลักวิชาการต่างๆของเจ้าหน้าที่ซึ่งต้องเป็นผู้ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรโดยเจ้าหน้าที่ต้องได้รับความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา จะทำให้เกิดความเชี่ยวชาญสามารถถ่ายทอดให้เกษตรกรได้อย่างถูกต้อง เช่น ในด้านการพัฒนาสายพันธุ์ เพื่อให้ได้สายพันธุ์ที่มีทั้งความสวยและความเก่งในชั้นเชิงการต่อสู้ในตัวเดียวกัน ส่งเสริมให้เกิดการซ่อม ปล้ำ คัดสายพันธุ์ และจัดให้มีการประกวด แข่งขัน ให้มีความหลากหลายมากขึ้น เน้นเงินรางวัลสูงๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรมีการพัฒนาสายพันธุ์อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มกันของเกษตรกรตลอดจนการสนับสนุนการจัดตั้งตลาดนัดไก่พื้นเมือง

จากการศึกษาเปรียบเทียบระดับความต้องการส่งเสริมตามขนาดฟาร์ม ระหว่างฟาร์มที่เลี้ยงน้อยกว่า 50 ตัว กับขนาดฟาร์มที่มากกว่า 50 ตัว พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีระดับความต้องการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติยิ่งที่ระดับ 0.01 มี 4 ประเด็นคือ การจัดประกวด/แข่งขัน กองทุนยาสัตว์ประจำกลุ่ม/หมู่บ้าน การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง และ ด้านการตลาด และมีระดับความต้องการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในประเด็นเดียวคือ การจัดการฟาร์ม ส่วนประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ พันธุ์ไก่พื้นเมือง การสร้างโรงเรือนไก่พื้นเมือง วิธีการจัดการเลี้ยงดูไก่พื้นเมืองระยะต่าง ๆ อาหารไก่พื้นเมือง การป้องกันและรักษาโรค การจัดทำมาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมือง และด้านการตลาด มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในจังหวัดสุราษฎร์ ส่วนใหญ่เลี้ยงไก่เป็นอาชีพเสริม และมีประสบการณ์จำนวนมากพอสมควร ทำให้สามารถที่จะพัฒนาให้เป็นอาชีพหลักได้โดยเน้นเสริมสร้างความรู้ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาสายพันธุ์และการป้องกันโรค การพัฒนาฟาร์มให้เข้าสู่มาตรฐาน ดังนั้นกรมปศุสัตว์จึงควรให้ความสำคัญกับเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรด้านไก่พื้นเมือง โดยมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่เพื่อมีความเชี่ยวชาญด้านนี้โดยเฉพาะ จึงจะสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การแก้ไขปัญหาราคาอาหารสัตว์ และวัตถุดิบอาหารสัตว์มีราคาแพง รัฐบาลควรควบคุมราคาอาหารสัตว์สำเร็จรูป และกำหนดให้บริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์เพื่อจำหน่ายดำเนินการลดราคาอาหารสำเร็จรูปลง รวมทั้งควรลดภาษีนำเข้าวัตถุดิบต่าง ๆ เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง กากถั่วเหลือง เป็นต้น รวมทั้งควรส่งเสริมให้ปลูกพืชที่เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ เช่น ข้าวเปลือก ข้าวโพด ให้มากขึ้น ตลอดจนกรมปศุสัตว์ควรให้ความสำคัญกับการผลิตอาหารไก่พื้นเมือง เพื่อจำหน่ายให้เกษตรกรในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาด การจัดตั้ง ศูนย์กระจายอาหารสัตว์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และงบประมาณในการปรับปรุงโรงเรือนของเกษตรกรเพื่อพัฒนาให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองปรับระบบการเลี้ยงให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น

4. เน้นการส่งเสริมให้มีการจัดประกวดแข่งขันให้มากขึ้นทั้งประเภทไก่สวยงาม และไก่ชน โดยเน้นเงินรางวัลให้สูงขึ้น จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์ ตลอดจนการลดข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้เกษตรกรสามารถเคลื่อนย้ายไก่เพื่อการประกวด แข่งขันต่าง ๆ ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

5. เน้นส่งเสริมการส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน และในกลุ่มประเทศอาหรับที่มีความนิยมชมชอบในไก่พื้นเมืองไทย โดยการให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น ระเบียบและขั้นตอนต่าง ๆ ในการส่งออก การจัดทำเอกสารต่าง ๆ ในการเคลื่อนย้ายเพื่อการส่งออกไปยังต่างประเทศ ขั้นตอนและวิธีการตรวจหาเชื้อโรคต่าง ๆ เพื่อรับรองการส่งออก เป็นต้น จะทำให้เกิดรายได้เข้าสู่ประเทศอีกมหาศาล อีกทั้งยังเป็นการช่วยให้เกษตรกรมีรายได้จากการประกอบอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- เกรียงไกร โช้ประการ, วัชรพงษ์วัฒนกุล, กิตติ วงศ์วิเศษฐ และวรพงษ์ สุริยจันทร์ทราทอง .2543. ไก่พื้นเมืองและไก่ลูกผสมพื้นเมือง : อดีตและปัจจุบัน .สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ. 88 หน้า.
- คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา. 2546. รายงานการพิจารณาศึกษาเรื่อง การอนุรักษ์ไก่พื้นเมืองอย่างยั่งยืน. ม.ป.ท.
- दनัยศักดิ์ เย็นใจ และสายญาติ สีนาค. 2558. การศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและความ ต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดระยอง. กรมปศุสัตว์. กรุงเทพฯ.
- दनัยศักดิ์ เย็นใจ และว่าที่ ร.ต.ศิริพงษ์ มาสำราญ. 2562. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบ ส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไก่พื้นเมืองจังหวัดระยอง. กรมปศุสัตว์. กรุงเทพฯ.
- ปรีชา บัวทองจันทร์. 2556. ไก่พื้นเมืองไทย เพิ่มมูลค่าได้อย่างไร และเกณฑ์การตัดสินไก่พื้น เมืองไทย. เอกสารประกอบการจัดเวทีเสวนาเรื่อง ไก่เก่ง ไก่โก้ เพิ่มมูลค่าให้ไก่พื้นเมืองได้จริง หรือ. มหกรรม ไก่พื้นเมืองแห่งชาติครั้งที่ 1 ประจำปี 2556. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล สงคราม (ส่วนทะเลแก้ว) จังหวัดพิษณุโลก.
- ประภัสสร วุฒิปราณี .2543. เทคโนโลยีที่จำเป็นในการพัฒนาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร : กรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรารณา งามวงศ์วาน. 2554. การส่งออกไก่ชนไทย. นิตยสารเทคโนโลยีชาวบ้าน. ฉบับที่ 11 เดือน มีนาคม 2554. หน้า 46-48.
- วรวิทย์ สิริพลวัฒน์. 2545. การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน. <http://www.eto.ku.ac.th/neweto/e-book/animal/animal6.pdf>.
- สวัสดิ์ ธรรมบุตร, บุญศักดิ์ เกลียวกมลทัต, อัมพร ธรรมบุตร และศิริพันธ์ โมรากบ. 2541. คู่มือการ เลี้ยงไก่พื้นเมือง. สถาบันวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีกแห่งชาติ กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 12. สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- สุรัตน์ชัย เตียงนิล, อนวัช เตชะศาตวัต, อุทัย โสภกุล, นงนุช งอยผาลา และชัยยะ สุขประเสริฐ. 2549. การศึกษาสภาพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรหมู่บ้านบริวารศูนย์ศึกษาการพัฒนา เขาทินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. วารสารสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 2 ปีที่ 4 ฉบับที่ 7 เดือนมกราคม 2549. หน้า 80 – 105.
- สุวิช คุ้มคงสินธุ์, จินดา ขลิบทอง และศิริลักษณ์ วงศ์พิเชษฐ. 2556. เอกสารประกอบการประชุม เสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 3 วันที่ 3 – 4 กันยายน 2556 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อภิชัย รัตนวราหะ. 2541. ไก่พื้นเมือง : สัตว์เศรษฐกิจระดับชาวบ้าน. สำนักพิมพ์มติชน. กรุงเทพฯ. 93 หน้า

อุไร แสนคุณท้าว, ชัชวาล ประเสริฐ, และเกชา นนตา. 2560. การศึกษาระบบการผลิตและการตลาดไก่พื้นเมืองในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม. กรมปศุสัตว์. กรุงเทพฯ.

Yamane, T. 1973. Statistics : An introductory Analysis. 3rd ed. New York : Harper and Row Publication

แบบสอบถาม

การศึกษาสภาพการผลิตและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

แบบสอบถามนี้เป็นการศึกษาสภาพการผลิตและความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย 7 ส่วนหลัก 75 ข้อย่อย ขอความกรุณาตอบ และ หรือ แสดงระดับความต้องการ ระดับของปัญหา ฯลฯ ให้ครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน () ตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ () ไม่เกิน 40 ปี () 41 – 55 ปี () มากกว่า 55 ปี
3. การศึกษา () ระดับประถมศึกษา () ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
() ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย () ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า
4. สถานภาพการสมรส
() สมรส () โสด () หม้าย
5. สถานภาพทางสังคม
() ไม่มีตำแหน่ง () กรรมการหมู่บ้าน
() สมาชิก อ.บ.ต. () ผู้ใหญ่บ้าน
() อื่นๆ (ระบุ)
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนคน/ครัวเรือน
7. จำนวนแรงงานในการเลี้ยงไก่พื้นเมืองคน/ครัวเรือน
แรงงานคนเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ได้แก่
() เลี้ยงเอง () ภรรยา/สามี () ลูก
() พ่อ/แม่ () จ้างคนอื่น
8. อาชีพหลัก
() ทำนา () ทำไร่ () ทำสวน () รับราชการ
() เลี้ยงสัตว์ () ค้าขาย () บริษัทเอกชน () อื่นๆ ระบุ.....
9. พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่/ครัวเรือน)
() ไม่มีพื้นที่ถือครอง () มีพื้นที่ถือครอง ไร่
10. พื้นที่ใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ไร่/ครัวเรือน)
() ไม่มีพื้นที่ () มีพื้นที่ไร่

11. การเช่าที่ดินเพื่อใช้ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ไร่/คร้วเรือน)
 ไม่ได้เช่า ได้เช่า จำนวนที่ดินที่เช่า.....ไร่
12. ประสบการณ์ในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ปี

ส่วนที่ 2 สภาพการเลี้ยงและการให้อาหาร

1. การเลี้ยงไก่พื้นเมืองมีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เลี้ยงไว้บริโภคในครัวเรือน เลี้ยงไว้ขายเป็นไก่ชน
 เลี้ยงไว้ขายเป็นพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ เลี้ยงไว้ขายเป็นไก่สวยงาม
 เลี้ยงเพื่อขายไข่ อื่นๆ (ระบุ)
2. โรงเรือนที่ใช้เลี้ยงไก่พื้นเมือง
- 2.1 ลักษณะโรงเรือน
- อยู่ใต้ถุนบ้าน ไม่มีตาข่ายกันนก อยู่ใต้ถุนบ้าน มีตาข่ายกันนก
 แยกจากตัวบ้าน ไม่มีตาข่ายกันนก แยกจากตัวบ้าน มีตาข่ายกันนก
- 2.2 การมีรั้วป้องกันสุนัข
- มีรั้วป้องกันสุนัข ไม่มีรั้วป้องกันสุนัข
3. รูปแบบการเลี้ยง
- ชังคอก ปล່อยลาน
 กึ่งชังกึ่งปล່อย อื่นๆ
4. อุปกรณ์ในการเลี้ยง
- มีอุปกรณ์ใส่อาหารและน้ำ
 ไม่มีอุปกรณ์ใส่อาหารและน้ำ
5. ภาชนะที่ทานใส่น้ำให้ไก่กิน
- กระปุกน้ำ กระจก
 ล้อยาง อื่นๆ (ระบุ)
6. อาหารที่ให้ไก่กินมาจากแหล่งใด
- ผสมเอง (ระบุ)
 ซื้ออาหารสำเร็จรูปจากร้านขายอาหารสัตว์
 อาหารวัตถุดิบล้วนๆ เช่น ข้าวเปลือก ข้าวโพด
 อาหารสำเร็จรูป ผสมวัตถุดิบ (ระบุ)
 ปล່อยหากินเองตามธรรมชาติ
 ปล່อยหากินและให้อาหารเสริมเป็นครั้งคราว
 อื่น (ระบุ)
7. วิธีการให้อาหาร
- หว่านบนพื้น/ลาน ใช้ภาชนะ
 อื่นๆ

8. อาหารที่ให้หมีอะไรบ้าง ปริมาณที่ให้/ครั้ง

- () ข้าวเปลือก ปริมาณให้/ครั้ง.....กรัม จำนวน.....ครั้ง
 () ข้าวโพด ปริมาณให้/ครั้ง.....กรัม จำนวน.....ครั้ง
 () ปลายข้าว ปริมาณให้/ครั้ง.....กรัม จำนวน.....ครั้ง
 () รำ ปริมาณให้/ครั้ง.....กรัม จำนวน.....ครั้ง

9. แหล่งน้ำที่ให้เลี้ยงไก่

- () น้ำประปา () น้ำบ่อบาดาล
 () น้ำจากลำคลอง () จากบ่อน้ำที่ขุดไว้ () น้ำฝน

10. การให้ยาปฏิชีวนะ หรือสมุนไพรในน้ำให้ไก่กิน

- () ใช้ () ไม่ใช้

ส่วนที่ 3 การป้องกันและรักษาโรค

1. ท่านได้ทำวัคซีนให้ไก่หรือไม่

- () ทำ () ไม่ทำ

2. ท่านเคยทำวัคซีนป้องกันโรคอะไรบ้าง

- () นิวคาสเซิล ช่วงอายุที่ทำ.....วัน วิธีทำ.....
 () หลอดลมอักเสบ ช่วงอายุที่ทำ.....วัน วิธีทำ.....
 () อหิวาต์ ช่วงอายุที่ทำ.....วัน วิธีทำ.....
 () ฝีดาษ ช่วงอายุที่ทำ.....วัน วิธีทำ.....
 () อื่นๆ ระบุ ช่วงอายุที่ทำ.....วัน วิธีทำ.....

3. ท่านกำจัดพยาธิภายในหรือไม่

- () ไม่กำจัด () กำจัด
 วิธีกำจัด () ยาแผนปัจจุบัน
 () ยาสมุนไพร
 () อื่นๆ ระบุ

4. ท่านกำจัดพยาธิภายนอก (เห็บ เหา ไร) หรือไม่

- () ไม่กำจัด () กำจัด
 วิธีกำจัด () ยาแผนปัจจุบัน
 () ยาสมุนไพร
 () อื่นๆ ระบุ

5. การเจ็บป่วยของไก่ในรอบปี

- () ไม่เคยเจ็บป่วย () เคยเจ็บป่วย

6. การตายของไก่ในรอบปี

() ไม่มีการตาย

() มีการตาย

สาเหตุการตาย () ศัตรูตามธรรมชาติ ระบุ

() โรคนิวคาสเซิล

() โรคคอหิวด์

() โรคฝีดาษ

() โรคหลอดลมอักเสบ

() อื่นๆ ระบุ

7. เมื่อไก่เจ็บป่วยหรือมีปัญหาสุขภาพท่านปรึกษากับ

() เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์

() อาสาปศุสัตว์

() ร้านขายยาสัตว์

() เจ้าหน้าที่ อบต. / เทศบาล

8. บุคคลที่ทำการรักษาเมื่อไก่เจ็บป่วย

() เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์

() อาสาปศุสัตว์

() รักษาเอง

() ไม่ได้รักษา

() สัตวแพทย์ประจำคลินิก

9. ท่านใช้ยาอะไรในการรักษาไก่ชน

() ยาแผนปัจจุบัน

() ยาสมุนไพร () อื่นๆ ระบุ.....

10. ท่านเคยนำไก่ไปชนในสนามกีฬาที่ถูกกฎหมายหรือไม่

() ไม่เคย

() เคย

- เงินรางวัลต่ำสุด.....บาท

- เงินรางวัลสูงสุด.....บาท

ส่วนที่ 4 การผลิต การพัฒนาสายพันธุ์ และการตลาด

1. ท่านเลี้ยงไก่พื้นเมืองพันธุ์อะไรมากที่สุด

() ไก่ชนใต้ (ชนเดือย)

() ไก่แจ้

() ไก่ชนภาคกลาง เหนือ อีสาน (ชนแข้ง)

() ไก่เนื้อสามสายพันธุ์

() ลูกผสมไก่ไข่

() อื่นๆ ระบุ

2. ท่านเลี้ยงไก่ชนสายพันธุ์อะไรมากที่สุด

() ไก่ใต้ตระกูลสีซี

() ไก่ใต้ตระกูลสีต่าง

() ไก่ใต้ตระกูลสีเหลือง

() ไก่ใต้ตระกูลสีเขียว

() ไก่ใต้ตระกูลสีแดง

- () พม่า () เวียดนาม () ญี่ปุ่น
 () บราซิล () ไต้หวัน () ไก่ป่าก้อย () ไก่ไทยภาคกลาง
 () ไก่เปรุ
 () ไม่ได้เลี้ยงไก่ชน
3. จำนวนไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรเลี้ยง
- 3.1 จำนวนไก่พื้นเมืองพ่อพันธุ์ (ตัว/ครีวเรือน)
 () ไม่มีพ่อพันธุ์ () มีพ่อพันธุ์ จำนวนตัว
- 3.2 จำนวนลูกไก่พื้นเมือง-ไก่พื้นเมืองรุ่นเพศผู้ (ตัว/ครีวเรือน)
 () ไม่มีลูกไก่พื้นเมือง-ไก่พื้นเมืองรุ่นเพศผู้ () มีลูกไก่พื้นเมือง-ไก่พื้นเมืองรุ่นเพศผู้
 จำนวนไก่พื้นเมืองรุ่นเพศผู้ที่มี.....ตัว
- 3.3 จำนวนไก่พื้นเมืองแม่พันธุ์ (ตัว/ครีวเรือน)
 () ไม่มีไก่พื้นเมืองแม่พันธุ์ () มีแม่พันธุ์ไก่พื้นเมือง
 จำนวนไก่พื้นเมืองแม่พันธุ์ที่มี.....ตัว
- 3.4 จำนวนลูกไก่พื้นเมืองเพศเมีย-ไก่พื้นเมืองสาว (ตัว/ครีวเรือน)
 () ไม่มีลูกไก่พื้นเมือง-ไก่พื้นเมืองสาว () มีลูกไก่พื้นเมือง-ไก่พื้นเมืองสาว
 จำนวนลูกไก่พื้นเมือง-ไก่พื้นเมืองสาวที่มี ตัว
- 3.5 จำนวนไก่พื้นเมืองทั้งหมดที่มี ตัว/ครีวเรือน
4. พ่อ - แม่พันธุ์ ของท่านได้มาจากแหล่งใด
 () ซื้อจากฟาร์มเพาะเลี้ยง () ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง
 () รับจากหน่วยงานราชการ () คัดจากของตนเอง
5. ท่านมีวิธีการผสมพันธุ์ด้วยวิธีใด
 () ผสมธรรมชาติ () ผสมเทียม
6. ท่านมีการนำพ่อพันธุ์มาปรับปรุงพันธุ์
 () มี () ไม่มี
7. อัตราส่วนพ่อพันธุ์ต่อแม่พันธุ์ในการผสมพันธุ์
 () 1 : 1 () 1 : 2 - 4
 () 1 : 5-10 () 1 : 10 ขึ้นไป

8. การใช้ยาหรือเวชภัณฑ์บำรุงร่างกายของพ่อแม่พันธุ์

() ไม่ใช่

() ใช่

ประเภทยาที่ใช้ () ยาแผนปัจจุบัน

() ยาสมุนไพร

() อื่นๆ ระบุ

9. การใช้ยาหรือเวชภัณฑ์บำรุงร่างกายของไก่ที่เลี้ยงชน

() ไม่ใช่

() ใช่

ประเภทยาที่ใช้ () ยาแผนปัจจุบัน

() ยาสมุนไพร

() อื่นๆ ระบุ

10. การขายไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในรอบปีที่ผ่านมา

10.1 จำหน่ายพ่อพันธุ์ตัว ราคาสูงสุดตัวละ.....บาท

ราคาต่ำสุดตัวละ.....บาท

- ผู้ซื้อ

() ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

() นอกพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

() ต่างประเทศ ระบุ.....

10.2 จำหน่ายแม่พันธุ์ตัว ราคาสูงสุดตัวละ.....บาท

ราคาต่ำสุดตัวละ.....บาท

- ผู้ซื้อ

() ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

() นอกพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

() ต่างประเทศ ระบุ.....

10.3 จำหน่ายเป็นไก่มีชีวิต กิโลกรัมละ.....บาท

- ผู้ซื้อ

() ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

() นอกพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

() ต่างประเทศ ระบุ.....

10.4 ขายไก่หนุ่มเป็นไก่ชน

ต่ำสุด ตัวละ บาท

สูงสุด ตัวละ บาท

- ผู้ซื้อ

() ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

() นอกพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

() ต่างประเทศ ระบุ.....

11. ช่องทางการติดต่อซื้อขายไก่
☐ มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อ	☐ ทางเฟสบุ๊ก
☐ นำไปขายที่ตลาด	☐ ทางไลน์
☐ เกษตรกรรายอื่นมาซื้อที่ฟาร์ม	☐ ทางโทรศัพท์
☐ อื่นๆ ระบุ	
12. ใครเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขายไก่พื้นเมือง
☐ เกษตรกรผู้ขายกำหนดราคาเอง	☐ พ่อค้าคนกลางกำหนดราคา
☐ ผู้ซื้อกำหนดราคา	☐ ต่อรองระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย
13. สถานที่จำหน่ายไก่พื้นเมือง
☐ ฟาร์ม/คอก ของเกษตรกร	☐ ตลาดนัดค้าสัตว์
☐ ขนส่งไปที่โรงฆ่า	☐ ขนส่งไปให้พ่อค้า
☐ จัดส่งด้วยตัวเอง	
☐ จัดส่งโดยบริการรับส่งเอกชน	
- อัตราค่าขนส่งระยะใกล้ตัวละ.....บาท
- อัตราค่าขนส่งระยะไกลตัวละ.....บาท
14. ความถี่ในการจำหน่ายไก่พื้นเมือง
☐ 1 เดือน/1 ครั้ง	☐ 6 เดือน/1 ครั้ง
☐ เดือนละ 1-5 ครั้ง	☐ เดือนละ 5-10 ครั้ง
☐ เดือนละมากกว่า 10 ครั้งขึ้นไป	

ส่วนที่ 5 การได้รับบริการ การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

1. หน่วยงานที่ให้บริการ ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ กรมปศุสัตว์	☐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./อบจ./เทศบาล)
☐ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร () เอกชน	
☐ กรมส่งเสริมการเกษตร อื่นๆ (กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในหมู่บ้าน)	
☐ ไม่เคยได้รับบริการจากหน่วยงานใดๆ	
2. การเคยได้รับการเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์
☐ ไม่เคย	☐ เคย

3. การใช้บริการด้านสุขภาพไ้พื้นเมืองจากหน่วยงานของกรมปศุสัตว์

() ไม่เคย () เคย

ชนิดที่รับบริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ด้รับวัคซีนป้องกันโรค
 () ยาถ่ายพยาธิภายใน
 () ยากำจัดพยาธิภายนอก
 () วิตามินและแร่ธาตุ
 () เอกสารคำแนะนำ

4. การมีส่วนร่วมสนับสนุนหน่วยงานกรมปศุสัตว์ของเกษตรกร

() ไม่มีส่วนร่วม () เป็นอาสาปศุสัตว์
 () ฟาร์มสาธิต หรือแหล่งศึกษาดูงาน () บริจาคทรัพย์สิน/เงิน

5. การจัดทำสมุดทะเบียนฟาร์ม หรือการบันทึกรายรับรายจ่ายในการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

() ไม่ได้บันทึก () ได้บันทึก

6. ประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

() ไม่เคยฝึกอบรม () เคยฝึกอบรม..... ครั้ง

7. การได้รับข้อมูลข่าวสารการเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ () เพื่อนเกษตรกรด้วยกัน
 () กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน () อาสาปศุสัตว์ (อ.ส.ป.)
 () หอกระจายข่าวหมู่บ้าน () โทรทัศน์
 () เอกสาร หรือคู่มือ () หนังสือพิมพ์
 () ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อใดๆ

ส่วนที่ 6 ร้อยละของเกษตรกร และระดับของปัญหา โดยจำแนกตามปัญหาด้านต่างๆ ในการเลี้ยง
ไก่พื้นเมือง

ปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	ระดับปัญหาของเกษตรกร				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. โรงเรือนและอุปกรณ์					
1.1 ขาดเงินทุนในการสร้างโรงเรือน					
1.2 อุปกรณ์ไม่เพียงพอ					
2. พันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์					
2.1 พ่อพันธุ์หายาก/ราคาแพง					
2.2 แม่พันธุ์หายาก/ราคาแพง					
2.3 ขาดความรู้ด้านการปรับปรุงพันธุ์					
3. อาหารและการให้อาหาร					
3.1 อาหารมีราคาแพง					
3.2 อาหารคุณภาพไม่ดี					
3.3 อาหารหาซื้อยาก					
4. ปัญหาด้านน้ำให้ไก่กิน					
4.1 ขาดแคลนน้ำ					
4.2 น้ำไม่สะอาด					
5. การควบคุมและป้องกันโรค					
5.1 ไม่มีที่จำหน่ายวัคซีน					
5.2 ขาดความรู้ในการป้องกันโรค					
6. การตลาด					
6.1 ด้านราคา					
- เลี้ยงไม่คุ้มทุน					
- ราคาไม่แน่นอน					
- ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา					
6.2 ด้านการจำหน่าย					
- ไม่มีตลาดจำหน่าย					
- ตลาดอยู่ห่างไกล					
- พ่อค้ารับซื้อมีน้อย					
- ไม่มีตลาดนัด					

ส่วนที่ 6 ร้อยละของเกษตรกร และระดับของปัญหา โดยจำแนกตามปัญหาด้านต่างๆ ใน
การเลี้ยงไก่พื้นเมือง(ต่อ)

ปัญหาการเลี้ยงไก่พื้นเมือง	ระดับปัญหาของเกษตรกร				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. ศัตรูทางธรรมชาติ					
- สุนัข					
- แมว					
- หนู					
- งู					
8. มลภาวะที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน					
- การกำจัดของเสียภายในฟาร์ม					
- การจัดการฟาร์มเข้าสู่ระบบมาตรฐาน					

9. ให้เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา ทั้ง 8 ข้อหลัก

สำคัญอันดับ 1 คือ ข้อ.....

สำคัญอันดับ 2 คือ ข้อ.....

สำคัญอันดับ 3 คือ ข้อ.....

สำคัญอันดับ 4 คือ ข้อ.....

สำคัญอันดับ 5 คือ ข้อ.....

สำคัญอันดับ 6 คือ ข้อ.....

สำคัญอันดับ 7 คือ ข้อ.....

สำคัญอันดับ 8 คือ ข้อ.....

ส่วนที่ 7 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร

ความต้องการด้านความรู้ด้านต่างๆ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. พันธุ์ไก่พื้นเมือง					
1.1 วิธีเลือกซื้อแม่พันธุ์ไก่พื้นเมือง					
1.2 วิธีเลือกซื้อพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมือง					
1.3 วิธีการปรับปรุง และพัฒนาสายพันธุ์					
2. การสร้างโรงเรือนไก่พื้นเมือง					
2.1 วิธีการสร้างโรงเรือนแบบต่างๆ					
3. การจัดการฟาร์ม					
3.1 การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย					
3.2 การบันทึกทะเบียนประวัติไก่พื้นเมือง					
4. วิธีการจัดการและเลี้ยงดูไก่พื้นเมืองระยะต่างๆ					
4.1 การเลี้ยงดูอนุบาลลูกไก่					
4.2 การเลี้ยงดูไก่พื้นเมืองรุ่นหนุ่มสาว					
4.3 การเลี้ยงดูพ่อพันธุ์ - แม่พันธุ์					
5. การปรับปรุงและพัฒนาสายพันธุ์					
5.1 หลักการปรับปรุงพันธุ์					
5.2 การผสมเทียม					
6. อาหารไก่พื้นเมือง					
6.1 วิธีผสมอาหารใช้เอง					
6.2 การเลือกซื้อวัตถุดิบ					
7. การป้องกันและรักษาโรค					
7.1 การทำวัคซีน					
7.2 ความรู้เรื่องโรคต่างๆ					
7.3 การรักษาโรค โดยใช้ยาแผนปัจจุบัน					
7.4 การรักษาโรค โดยใช้สมุนไพร					
8. กองทุนยาสัตว์ประจำกลุ่ม หรือหมู่บ้าน					
8.1 วิธีจัดการกองทุนยาสัตว์					
9. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง					
9.1 วิธีการจัดตั้งกลุ่ม					
9.2 การบริหารและการจัดการกลุ่ม					
9.3 บทบาท และหน้าที่ของสมาชิก					

ส่วนที่ 7 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของเกษตรกร (ต่อ)

ความต้องการด้านความรู้ด้านต่างๆ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. การจัดทำมาตรฐานฟาร์มไก่พื้นเมือง					
10.1 ลักษณะของมาตรฐานฟาร์ม					
10.2 การใช้ยาสัตว์ตามข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์ม					
10.3 วิธีการจัดการสิ่งแวดล้อมฟาร์ม					
11. ด้านการตลาด					
11.1 การขออนุญาตเคลื่อนย้าย					
11.2 การจัดตั้งตลาดนัด					
11.3 ช่องทางจำหน่าย					
12. การจัดการประกวด/แข่งขัน					
12.1 วิธีการจัดการประกวดไก่สวยงาม					
12.2 เกณฑ์การตัดสินไก่สวยงาม					
12.3 การแข่งขันไก่ชน					

13. ให้เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา ทั้ง 12 ข้อหลัก

สำคัญอันดับ 1 คือ ข้อ..... สำคัญอันดับ 2 คือ ข้อ.....
 สำคัญอันดับ 3 คือ ข้อ..... สำคัญอันดับ 4 คือ ข้อ.....
 สำคัญอันดับ 5 คือ ข้อ..... สำคัญอันดับ 6 คือ ข้อ.....
 สำคัญอันดับ 7 คือ ข้อ..... สำคัญอันดับ 8 คือ ข้อ.....
 สำคัญอันดับ 9 คือ ข้อ..... สำคัญอันดับ 10 คือ ข้อ.....
 สำคัญอันดับ 11 คือ ข้อ..... สำคัญอันดับ 12 คือ ข้อ.....

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

คณะผู้ดำเนินการวิจัย

กรกฎาคม 2564